

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**Zaměstnanost osob se zdravotním postižením na trhu práce v okrese
České Budějovice a Znojmo**

Bakalářská práce

Autor: Lenka Dvořáková

Vedoucí práce: Ing. Ivan Loukota

14.5.2007

Abstract

The employment of disabled people in labour market in the České Budějovice and Znojmo regions

Handicapped people in the České Budějovice and Znojmo regions belong to the most problematic group from the applicants for a job and finding proper job on the market point of view. Number of handicapped people is increasing permanently and accompanying problems are persisting. To prove supposed hypotheses and to reach the aim there are used the following ways – secondary data analysis and quantitative technology from the document analysis method and further questionnaire from the questioning method. Secondary data analysis was based on quarterly and monthly unemployment statistics. Those statistics are freely available on integrated portal of Ministry of work and social things in Czech republic. First there are rate of unemployment values and number of job applicants from the whole Czech Republic followed by value comparison from České Budějovice and Znojmo regions. Questionnaire target group was handicapped people that are registered as job applicants at České Budějovice and Znojmo employment offices at the same time. The main aim of this bachelor work was to draw a comparison of handicapped people (the abbreviation OZP is used in the following text instead) on the labour market in the České Budějovice and Znojmo regions. It was proved by the supposed hypotheses that assert of handicapped people was much better in the region where there is a higher employment rate, i.e. České Budějovice. The reason could be economic development, growth in different employment areas and last but not least willingness of OZP people to commute. Partial purpose was also to define and compare factors influencing their employment. The following factors were taken into account – age (in particular 50 years and older), education, willingness to commute and the ability of OZP to do the job according their qualification. Both groups of interviewed OZP, from České Budějovice and Znojmo regions as well, feel certain limitation of their ability to perform their work. Handicap is a life situation that extremely influences the life from biological, psychological, spiritual and also social point of view. Employers, employment offices, family and other people could help them to create better conditions that will allow them to stay in their original native environment where.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 14.5.2007

Dvořáková Lenka

Poděkování

Děkuji pracovníkům Úřadu práce v Českých Budějovicích a Úřadu práce ve Znojmě, kteří mi při zpracování bakalářské práce pomáhali. Největší dík patří vedoucímu práce Ing. Ivanu Loukotovi za obětavou pomoc, trpělivost a podpoře při zpracování.

Obsah

Úvod	7
1. Současný stav dané problematiky	8
<i>1.1 Význam práce pro člověka</i>	8
<i>1.2 Práce a právo</i>	8
<i>1.3 Osoby se zdravotním postižením</i>	9
1.3.1 <i>Klasifikační přístupy</i>	9
1.3.2 <i>Postižení, impairment, disability, handicap – restringovaná participace</i>	10
1.3.3 <i>Právní úprava termínu osoby se zdravotním postižením</i>	10
<i>1.4 Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením</i>	12
1.4.1 <i>Práva a povinnosti zaměstnavatele</i>	12
1.4.2 <i>Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením</i>	13
1.4.3 <i>Chráněné pracovní místo a chráněná pracovní dílna</i>	13
<i>1.5 Trh práce</i>	14
<i>1.6 Okresy České Budějovice a Znojmo</i>	15
1.6.1 <i>Okres České Budějovice</i>	15
1.6.2 <i>Okres Znojmo</i>	16
2. Cíle a hypotézy	18
<i>2.1 Cíle práce</i>	18
<i>2.2 Hypotézy práce</i>	18
3. Metodika výzkumu	19
<i>3.1 Použité metody a techniky výzkumu</i>	19
<i>3.2 Charakteristika výzkumného souboru</i>	19
4. Výsledky	20
<i>4.1 Výsledky sekundární analýzy dat</i>	20
<i>4.2 Výsledky dotazníku kvantitativního</i>	26
5. Diskuse	40
<i>5.1 Diskuse k sekundární analýze dat</i>	40
<i>5.2 Diskuse k dotazníku</i>	43

6. Závěr	50
7. Seznam použitých zdrojů	52
8. Klíčová slova	55
9. Přílohy	56

Úvod

Zdravotní postižení je situace, která výrazným způsobem ovlivňuje život z hlediska biologického, psychologického, spirituálního, ale také sociálního. Znamená to, že člověk díky svému postižení musí přijmout nový život, než na který byl zvyklý dříve.

Velkým problémem u osob se zdravotním postižením je, jak jeho stav přijme společnost. Moderní přístupy se snaží společenské bariéry odstranit. Nutné je, aby např. sociální pracovník či ostatní spoluobčané předcházeli znevýhodnění a aby ho neposilovali. Předpokladem pro práci nebo pro vztah s člověkem se zdravotním postižením je jednání dle práva, rovnocenný přístup a poskytování stejných příležitostí. Je ovšem také nutné brát ohled na specifické potřeby těchto osob. Dále je velmi důležitá i samotná spoluúčast osob se zdravotním postižením, což je partnerství při volbě cílů a cesty k nim.

Uplatnění zdravotně postižených na trhu práce ovlivňuje jejich život z hlediska ekonomické situace, sociálního postavení, ale i dle pocitu vlastní smysluplnosti. Zaměstnavatelé často neprávem usuzují, že osoby se zdravotním postižením podávají nižší výkon. Spíše by mělo docházet k odpovídajícímu pracovnímu zařazení a k vytváření podmínek, které posilují či rozvíjí kvality člověka. V okrese České Budějovice a Znojmo právě osoby se zdravotním postižením patří již několik let k nejproblémovějším skupinám uchazečů u zaměstnání z hlediska uplatnění na trhu práce. Počet těchto uchazečů se neustále zvyšuje a problémy s umístěním těchto osob přetrvávají.

Osoby se zdravotním postižením a jiné rizikové skupiny mají při vstupu na pracovní trh stejné problémy, proto vyžadují zvláštní pozornost a cílená opatření. Nejvhodnější však je individuální podpora. Lidé se zdravotním postižením tvoří různorodou skupinu a opatření k podpoře zaměstnávání by z toho měla vycházet.

1. Současný stav dané problematiky

1.1 Význam práce pro člověka

Práce zaujímá v životě člověka nezastupitelné postavení. Je důležitou podmínkou jeho důstojné existence, přináší mu nejen materiální prospěch, ale současně mu dává pocit seberealizace a společenské užitečnosti. Vřazuje člověka do řádu sociálních vztahů, uspokojuje jeho potřeby ctižádosti, sebeuplatnění a sebeúcty.

Práce tedy neslouží pouze k výrobě statků nebo k vykonávání služeb, ale vytváří sociální pole strukturovaných kontaktů s možností vést rozhovory, potkávat jiné lidi a uzavírat nová přátelství. Při zvládání svých pracovních úkolů může jednotlivec objektivizovat své schopnosti a získat pocit odborné kompetence. V konkrétní práci, k níž jsou nezbytné znalosti, schopnosti a dovednosti, se rozvíjí osobní identita. V kontextu životní dráhy člověka práce určuje začátek i konec ekonomické aktivity.(4)

V neposlední řadě jde i o tu okolnost, že lidé dávají přednost činnosti před nicneděláním, tedy před nečinností. A to dokonce bez ohledu na to, zda dané zaměstnání může nebo nemůže poskytnout uspokojení nebo potěšení.(11)

Skutečnou hodnotu práce člověk obvykle poznává, až když ji ztratí. Nedobrovolné vyřazení práce z osobního života člověka má prokázané negativní sociální, psychologické, ale i zdravotní důsledky. Dlouhodobou ztrátou placeného zaměstnání mizí odměna jako hlavní zdroj uspokojování životních potřeb, vytrácí se i smysl života, nastává postupný rozklad integrity osobnosti. Tento subjektivně stresující zážitek je navíc okolím stále ještě vnímán jako znamení životního selhání jedince.(4)

1.2 Práce a právo

Dle Všeobecné deklarace lidských práv (22) má každý právo na práci, na svobodnou volbu povolání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti. Každý, bez jakéhokoli rozlišování, má nárok na stejný plat za stejnou práci. Každý pracující má právo na spravedlivou a uspokojivou odměnu, která by zajišťovala jemu samému a jeho rodině živobytí odpovídající lidské důstojnosti a která by byla doplněna pro případ potřeby jinými prostředky sociální ochrany.

Každý má právo na zabezpečení v nezaměstnanosti, v nemoci, při nezpůsobilosti k práci, při ovdovění, ve stáří nebo v ostatních případech ztráty výdělečných možností, nastalé v důsledku okolností nezávislých na jeho vůli.

Státy, smluvní strany Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, uznávají dále právo každého člověka na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky, které jsou zajištěny i stejnou příležitostí pro všechny dosáhnout v zaměstnání povýšení na odpovídající vyšší stupeň, přičemž nebudou uplatňována jiná kritéria než délka zaměstnanosti a schopnosti.(15)

Každý má právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Zákon může stanovit různé podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností. Každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací. Občany, kteří toto právo nemohou bez své viny vykonávat, stát v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje.

Zaměstnanci mají právo na spravedlivou odměnu za práci a na uspokojivé pracovní podmínky.

Ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky. Mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvláštní ochranu v pracovních vztazích a na pomoc při přípravě k povolání.(6)

1.3 Osoby se zdravotním postižením

1.3.1 Klasifikační přístupy

Jak uvádí Koločáková a Kodymová (14), v České republice existuje několik klasifikačních přístupů, které jsou v některých případech nesouměřitelné či nekompatibilní. Zahrnují situace a stavy nesouměřitelné z hlediska závažnosti a hloubky postižení. Existence řady klasifikačních kritérií bývá kritizována a bývá požadováno vypracování jednotné definice pojmu zdravotního postižení. Existence různorodých klasifikací je však oprávněná. Reálně totiž existuje řada systémů podpory, které klasifikují různé stránky projevů a důsledky zdravotního postižení. Přehled o počtu občanů se zdravotním postižením může být jen přehledem občanů, kteří jsou sledováni v určité klasifikační soustavě.

1.3.2 Postižení, impairment, disability, handicap – restringovaná participace

Pojem „postižení“ může být chápán v různém významu, tomu stále ještě napomáhá poměrně značná terminologická nejednotnost, a to nejen u nás, ale také v zahraničí. Týká se to druhů postižení, ale také samotného pojmu postižení. V současné péči se stále více dostává do popředí člověk jako takový. Dříve se postižení vnímalo spíše jako kategorie, byl diagnostikován defekt, a podle druhu a stupně postižení následovalo opatření. Současnému pojetí péče mnohem lépe odpovídá vnímání postižení jakožto dimenze, tedy určitého rozměru života.

V Mezinárodní klasifikaci funkčních schopností, disability a zdraví (IC IDH – International classification of Funktioning, disability and Health) z roku 2001 jsou patrné významné změny. Toto nejnovější pojetí opouští úplně pojem handicap, který vnímá spíše jako zavádějící a místo něj používá výrazu restringovaná participace, díky níž jedinec vlastně nemůže vykonávat určité aktivity. Participace je tak vnímána jako snížení aktivity, které je pro daného jedince omezující (restringující) právě v té aktivitě, která je pro něj důležitá ve vztahu k sociálnímu prostředí.**(9)** Restringovaná participace se tak týká především hodnocení funkční schopnosti dané osoby. K této situaci dochází v důsledku snížení určité aktivity konkrétního člověka a projevuje se omezením v činnostech, které jsou důležité právě ve vztahu k faktoru prostředí.**(10)**

Impairment je vhodné chápat jako poruchu, poškození, ztrátu, resp. abnormalitu ve funkcích či strukturách fyziologických, anatomických a ovšem také psychických. Tato porucha je tedy změna funkce na úrovni tělního orgánu či systému.

Pojmem disability vyjadřujeme omezení, chybění, neschopnost, nemohoucnost, invaliditu, zdravotní postižení – ve smyslu následku poškození, v důsledku čehož nelze vykonávat aktivity právě tím způsobem, jak je to obvyklé. Jedná se tedy o poruchu na úrovni celého jedince.**(9)**

1.3.3 Právní úprava termínu osoby se zdravotním postižením

Fyzickým osobám se zdravotním postižením (dále osoby se zdravotním postižením) se poskytuje zvýšená ochrana na trhu práce.**(24)** Osoby se zdravotním

postižením jsou takové, které jsou plně invalidními, částečně invalidními a zdravotně znevýhodněnými.

Plná invalidita (osoby s těžším zdravotním postižením) se prokazuje rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení o přiznání plného invalidního důchodu, popřípadě o nepřiznání plného invalidního důchodu, nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení o uznání plné invalidity. Prokazování trvání je potvrzením pošty nebo orgánu sociálního zabezpečení o výplatě plného invalidního důchodu, popř. Oznámení České správy sociálního zabezpečení o zvýšení plného invalidního důchodu a dále potvrzením orgánu sociálního zabezpečení, který prokazuje trvání stavu plné invalidity.

Osoby částečně invalidní se prokazují rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení o přiznání částečného invalidního důchodu, popřípadě jeho nepřiznání. Pokud z odůvodnění vyplývá, že tato osoba byla posouzena jako částečně invalidní a dále potvrzením orgánu sociálního zabezpečení o uznání částečné invalidity. Trvání lze prokázat potvrzením pošty nebo orgánu sociálního zabezpečení o výplatě částečného invalidního důchodu, popř. oznámením České správy sociálního zabezpečení o zvýšení částečného invalidního důchodu, nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení o trvání stavu částečné invalidity.**(13)**

Za zdravotně znevýhodněnou osobu se považuje osoba, která má zachovanou schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, ale její schopnosti být nebo zůstat pracovně začleněna, vykonávat dosavadní povolání nebo využít dosavadní kvalifikaci nebo kvalifikaci získat jsou podstatně omezeny z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.**(24)** Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro účely zákona o zaměstnanosti považuje takový stav, který podle poznatků lékařské vědy má trvat déle než jeden rok a podstatně omezuje psychické, fyzické nebo smyslové schopnosti, a tím i možnost pracovního uplatnění. Od 1.července 2006 vydávají rozhodnutí o zdravotním znevýhodnění jen úřady práce, resp. jejich lékařské posudkové služby, na základě novelizovaného zákona č. 435/2004Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Úřady práce vedou evidenci osob se zdravotním postižením (§ 68 zákona č.435/2004). Evidence slouží výhradně pro účely zprostředkování zaměstnání a statistické účely(13).

1.4 Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením

1.4.1 Práva a povinnosti zaměstnavatele

Uchazečům o zaměstnání se zdravotním postižením se věnuje při zprostředkování zaměstnání zvýšená péče. Zaměstnavatel je povinen u míst oznamovaných úřadu práce označit, zda se jedná o pracovní místa vyhrazená pro osoby se zdravotním postižením, a na vyžádání úřadu práce je povinen vybrat z hlášených volných pracovních míst místa vhodná pro tyto uchazeče o zaměstnání.

Na druhé straně jsou zaměstnavatelé oprávněni požadovat od úřadu práce informace a poradenství v otázkách spojených se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením, dále jsou oprávněni požadovat součinnost při vyhrazování pracovních míst zvláště vhodných pro osoby se zdravotním postižením, dále spolupráci při vytváření vhodných pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením a spolupráci při řešení individuálního přizpůsobování pracovních míst a pracovních podmínek pro tyto osoby.(1)

Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele. Povinný podíl činí 4 %. Tuto povinnost zaměstnavatelé plní zaměstnáváním v pracovním poměru. Dále se povinnost plní odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, nebo zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům nebo odebíráním výrobků chráněných dílen provozovaných občanským sdružením, státem registrovanou církví, náboženskou společností, církevní právnickou osobou nebo obecně prospěšnou společností, nebo zadáváním zakázek těmto subjektům. Odebírat výrobky nebo služby je možné i od osob se zdravotním postižením, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnávají žádné zaměstnance, nebo zadáváním zakázek těmto osobám. Posledním způsobem plnění je

odvod do státního rozpočtu nebo kombinace dvou předchozích způsobů. Plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, včetně způsobů plnění, je zaměstnavatel povinen do 15. února následujícího roku písemně ohlásit příslušnému úřadu práce. Pro zjištění celkového počtu zaměstnanců, celkového počtu zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, a povinného podílu je rozhodný průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců (upravuje vyhláška 518/2004 Sb.).(2)

1.4.2 Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením

Příspěvek poskytne úřad práce na žádost zaměstnavatele, který zaměstnává více jak 50 % zaměstnanců se zdravotním postižením v přepočtené stavu za čtvrtletí, za které se příspěvek poskytuje.(13)

Výše příspěvku činí měsíčně 0,66násobku průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku za každou zaměstnanou osobu s těžším zdravotním postižením a dále 0,33násobku průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku za každou jinou zaměstnanou osobu se zdravotním postižením.(19)

Příspěvek se poskytuje čtvrtletně zpětně na základě žádosti zaměstnavatele. Nárok musí být doložen nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po uplynutí kalendářního čtvrtletí. Příspěvek je splatný nejpozději do 30 kalendářních dnů ode dne doručení žádosti příslušnému úřadu práce.(2)

1.4.3 Chráněné pracovní místo a chráněná pracovní dílna

Chráněné pracovní místo je pracovní místo vytvořené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody mezi zaměstnavatelem a úřadem práce. Chráněné pracovní místo musí být provozováno nejméně po dobu 2 let ode dne sjednaného v dohodě.

Chráněná pracovní dílna je pracoviště zaměstnavatele, kde je zaměstnáno nejméně 60 % zaměstnanců se zdravotním postižením.(25) Chráněná dílna je přizpůsobené pracoviště vymezené na základě dohody s úřadem práce. Obsah dohody o vytvoření této dílny upravuje § 76 zákona o zaměstnanosti.(13)

1.5 Trh práce

Trh práce je jako každý trh charakterizován nabídkou a poptávkou.**(20)** Do roku 1990 trh práce v ČR neexistoval. Regulace ve sféře zaměstnanosti byla založena na administrativním nástroji – na plánování pracovních sil. Různými administrativními opatřeními (limity pracovních sil, organizovaný nábor a rozmisťování pracovníků) se dosahovalo rovnováhy v oblasti zaměstnanosti, pro níž byla typická přezaměstnanost a neefektivní využívání pracovních sil. Přezaměstnanost měla závažné důsledky sociální i ekonomické. Znamenala trvalý přesah potřeby pracovních sil nad zdroji, oslabovala pracovní morálku, produktivitu a výkonnost a vedla k totální nepružnosti zdrojů (nabídky).

Se zaváděním tržní ekonomiky se postupně konstituoval trh práce a situace ve sféře zaměstnanosti se zásadně změnila. Dosavadní a dlouhodobý přesah potřeb (poptávky) je vystřídán přesahem nabídky pracovních sil a realitou se stal fenomén nezaměstnanosti. Český trh práce prošel poměrně značnými a rychlými změnami. Ty byly jednak spojeny s restrukturalizačními tendencemi (např. likvidace komunistické politické i správní byrokracie, redukce těžkého průmyslu, změny vlastnických vztahů) a jednak s cyklickými reakcemi na vyrovnávání nabídky a poptávky na trhu práce spojenými s modernizačními trendy a novými technologiemi.

Do budoucna lze očekávat, že důraznější akcent na modernizaci povede k dalším strukturálním změnám a k dalšímu uvolňování pracovníků, jejichž začleňování na trhu práce bude vyžadovat soustavné posilování kvalifikace a úrovně vzdělání pracovních sil. Trh práce a celý vzdělávací sektor se bude muset přizpůsobit požadavku tzv. celoživotní zaměstnatelnosti pracovní síly a čelit tak riziku neúnosně vysoké míry nezaměstnanosti.**(12)**

Trh práce má v České republice výrazně regionální charakter. Odlišné geografické, demografické, historické, sociální a hlavně ekonomické podmínky v jednotlivých krajích zřetelně ovlivňují celou širokou oblast zaměstnanosti. Výrazným způsobem determinují i profesní strukturu a v konečném důsledku rovněž i míru nezaměstnanosti na regionálním trhu práce.**(23)**

1.6 Okresy České Budějovice a Znojmo

Okres je územně správní jednotka středního stupně a je vymezen okresní hranicí. Území České republiky se dělí na okresy dle zákona č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, § 1, ve znění pozdějších předpisů. Území okresů je dáno výčtem obcí a vojenských újezdů. Území okresů jsou skladebná do příslušného kraje a beze zbytku ho vykrývají. Okres leží na jednom souvislém území. **(16)**

1.6.1 Okres České Budějovice

Okres České Budějovice je okresem v Jihočeském kraji. Jeho sídlem je město České Budějovice. **(17)** Z územně správního pohledu je v okrese 107 obcí, z toho statut města má 9 obcí. Tento okres vznikl v současných hranicích roku 1960 při celkové reorganizaci správního rozdělení republiky. Podstatnou část nynějšího okresu tvoří bývalé okresy České Budějovice, Trhové Sviny a Týn nad Vltavou, dále je pak připojeno několik obcí z bývalých okresů jako je Třeboň, Český Krumlov, Vodňany a pod. Okres České Budějovice sousedí se všemi okresy Jihočeského kraje Na jihovýchodě území ohraničuje území okresu státní hranice s Rakouskem. **(7)**

Dle výsledků Českého statistického úřadu bylo v okrese České Budějovice 181 323 obyvatel (střední stav obyvatelstva v 1.- 3. čtvrtletí 2006). Okres se tedy podílel 28,8% na celkovém počtu obyvatelstva Jihočeského kraje. **(3)**

Českobudějovický okres patří k územím s velkou intenzitou dopravy, jak železniční, tak silniční. Problémem však je, že okres není dostatečně napojen na mezinárodní komunikační síť, což omezuje růst podnikatelských aktivit. Silniční síť je vybudována nerovnoměrně. Severní část okresu má hustší a kvalitnější síť komunikací než jižní. Železniční síť protíná okres ve čtyřech základních směrech: České Budějovice – Praha, České Velenice – České Budějovice – Plzeň, České Budějovice – Horní Dvořiště, České Budějovice – Velenice. **(7)**

Rozloha okresu je zaokrouhleně 1626 km². **(17)** Přírodní prostředí s vysokou lesnatostí, vodními plochami a velkým počtem kulturních památek je využíváno k návštěvám a rekreaci občanů nejen z celé České republiky ale i ze zahraničí.

Půdní a klimatické podmínky ovlivnily využití půdy. Z plochy okresu tvoří více než 53 % zemědělská půda, cca. 30 % lesní půda, 6 % připadá na vodní plochy a 1,4 % na zastavěné plochy. Současný trend v této oblasti směřuje k úbytku zemědělské půdy, hlavním důvodem je stavební činnost na zemědělské půdě. Okres nemá mnoho surovinových zdrojů. Významnější jsou pouze naleziště grafitu, suroviny pro stavební činnost a rašelina. Přes strukturální změny okresu České Budějovice zůstává okresem průmyslově zemědělským. Hospodářská struktura okresu a dosažený stupeň rozvoje soukromého podnikání umožňují poměrně nízkou míru nezaměstnanosti. Nynější rozsah průmyslové činnosti je výsledkem historického vývoje (potravinářský průmysl, kovodělný průmysl, tužkařská výroba, atd.). Samotné město České Budějovice je průmyslovým střediskem okresu.

Hospodářská struktura, čilý cestovní ruch, dopravní obslužnost v některých oblastech a dosažený stupeň soukromého podnikání příznivě ovlivňují míru nezaměstnanosti.**(7)** Průměrná hodnota míry nezaměstnanosti za rok 2006 činila v okrese 4,2 %, což bylo o 1,8 % méně než průměr Jihočeského kraje a o 3,9 % méně než průměr za celou Českou republiku.**(3)** Přesto se zvýšená nezaměstnanost zaznamenává zejména ve špatně dopravně dostupných oblastech Novohradska a dalších oblastech.**(7)**

1.6.2 Okres Znojmo

Okres Znojmo patří rozlohou 1590,50 km² **(18)** mezi největší okresy České republiky. Přibližně současnou podobu získal v roce 1961 sloučením okresu Znojmo a Moravský Krumlov s částí okresu Moravské Budějovice. Sousedí s okresy Břeclav, Brno - venkov, Třebíč a Jindřichův Hradec.**(8)** Ve 144 obcích okresu žije 112 459 obyvatel **(18)**, z nichž více jak 58 % žije na venkově. V porovnání s jinými okresy nejen Jihomoravského kraje má jednu z nejnižších hustot zalidnění v rámci České republiky, a to 71 obyvatel na 1 km². Pouze 5 obcí má statut města a dále 7 obcí statut městysu.

Dopravní infrastruktura byla budována ve dvacátém století. Tvoří jí železniční síť, která umožňuje spojení směrem na Jihlavu, Břeclav, Brno a Vídeň. Páteř silniční sítě tvoří silnice 1. třídy, které jsou doplněny hustou sítí vozovek. Dle potřeby

mezinárodní dopravy a cestovního ruchu jsou v provozu čtyři silniční hraniční přechody, jeden železniční, jeden pěší a cyklistický přechod.(8)

I když je znojemský okres významnou oblastí cestovního ruchu, nejen tím, že se jeho jižní hranice nachází v těsném sousedství s Rakouskem (26), jsou nevyužité další možnosti v rozvoji turistického ruchu a rekreace. Příznivé klima, přírodní prostředí a unikátní historické památky jsou základem pro jeho další rozšiřování.

Svou výměrou 113 437 ha zemědělské půdy se řadí tento okres na první místo Jihomoravského kraje. Z této plochy připadá na ornou půdu zhruba 104 079 ha. Klimatické podmínky jihovýchodní části okresu jsou vhodné pro pěstování ovoce, zeleniny a hlavně vinné révy.

Základem průmyslové výroby na okrese bylo zpracování místních surovinových zdrojů – cihlářských hlín a keramických jíílů. S dlouholetou tradicí je spjat potravinářský průmysl (cukrovarnický, konzervárenský) a vinařství, ve kterých se zpracovává hlavně zemědělská produkce z regionu. Postupně se rozvíjely další průmyslové obory – výroba obuvi, skleněných vláken a strojírenství.(21)

V uplynulém desetiletí vstoupil do mnoha podniků na území okresu zahraniční kapitál. V tomto období některé menší či větší podniky nevydržely z různých důvodů tlak konkurence a zanikly nebo musely změnit svoji činnost. Naproti tomu vznikla řada převážně menších podniků, které si své místo na trhu již našly. Podobná situace nastala i v zemědělství. Část podniků se transformovala do větších celků a dále vzniká celá řada větších či menších rodinných farem. Ve službách došlo také k dalšímu rozvoji. V obchodní síti, zvláště ve Znojmě, vzniká celá řada supermarketů, které ovlivnili vývoj obchodní sítě nejen v samotném městě, ale i v nejbližším okolí. Veškeré změny se odrazili na trhu práce. Vzhledem k poměrně nízkému zprůměrnění okresu, absenci velkých podniků a sezónnosti některých činností, dosahuje okres Znojmo vysoké nezaměstnanosti, která se prohlubuje v zimním období, kdy klesá zájem o zaměstnance v zemědělství, stavebnictví i službách. Na počátku roku 2007 dosáhla míra registrované zaměstnanosti na okrese Znojmo zhruba 14,9%, což je v meziokresním srovnání jedna z nejvyšších.(5)

2. Cíle a hypotézy

2.1 Cíle práce

Osoby se zdravotním postižením (dále OZP) patří již několik let k nejproblémovějším skupinám uchazečů o zaměstnání z hlediska uplatnění na trhu práce jak v okresech České Budějovice a Znojmo tak i v celé České republice. Počet těchto uchazečů se zvyšuje a problémy s umístováním osob se zdravotním postižením přetrvávají i přes opatření, která mají zaměstnání podpořit.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je srovnání uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v okrese České Budějovice a Znojmo a za dílčí cíl považuji u osob se zdravotním postižením v daných okresech určit a srovnat faktory, které ovlivňují jejich zaměstnanost.

2.2 Hypotézy práce

1. předpokládaná hypotéza

Vyšší uplatnění osob se zdravotním postižením bude v okrese, kde je vyšší zaměstnanost všech osob, tj. v okrese České Budějovice.

2. předpokládaná hypotéza

Domnívám se, že mezi faktory, které ovlivňují zaměstnanost osob se zdravotním postižením, lze zařadit věk, vzdělání a dojíždění do zaměstnání.

3. Metodika výzkumu

3.1 Použité metody a techniky výzkumu

Pro ověření předpokládaných hypotéz a splnění cílů jsou použity z metody analýza dokumentů kvantitativní technika sekundární analýza dat, a dále z metody dotazování kvantitativní technika dotazník.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Sekundární analýza dat je prováděná ze čtvrtletních a měsíčních statistik nezaměstnanosti. Statistiky jsou volně přístupné na integrovaném portálu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v sekci Zaměstnanost, blíže na <http://portal.mpsv.cz/st/stat/nz>. Nejprve je uvedena míra nezaměstnanosti a počty evidovaných uchazečů o zaměstnání v celé České republice a dále je provedeno srovnání okresů České Budějovice a Znojmo. Údaje jsou uvedeny vždy ke konci jednotlivých pololetí od r. 2004 do konce r. 2006. Údaje jsou znázorněny v grafech a tabulkách, pod každými z nich je jejich popis. Výsledky jsou uvedeny v procentech a absolutních číslech.

Dotazník (viz. Příloha 1) je určen pro osoby se zdravotním postižením, které jsou zařazeny do evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce v daných okresech. Cílem dotazníku je zjistit jaké je složení OZP v jednotlivých okresech a určit faktory, které ovlivňují zaměstnanost OZP. Dotazníky byly předávány evidovaným uchazečům ve spolupráci se zaměstnanci z Úřadu práce v Českých Budějovicích (paní Eva Klojdová) a z Úřadu práce ve Znojmě (JUDr. Vladimír Adamec, Bc. Soňa Podlipná). Každému úřadu bylo přiděleno 50 dotazníků. Z tohoto počtu se z Úřadu práce v Českých Budějovicích navrátilo 48 dotazníků, z nichž pro výzkum mohlo být použito 44 dotazníků. Z Úřadu práce ve Znojmě bylo z 50 dotazníků vráceno 45 dotazníků a pro výzkum mohlo být použito 43 dotazníků. Dotazníkové šetření probíhalo v Českých Budějovicích od 2.3.2007 do 26.3.2007 a ve Znojmě od 5.3.2007 do 30.3.2007. Pro zobrazení výsledků jsou použity grafy a tabulky, pod kterými je vždy bližší vysvětlení. Výsledky dotazníků jsou uváděny v absolutních číslech.

4. Výsledky

4.1 Výsledky sekundární analýzy dat

Tabulka 1: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR.

rok	pololetí	míra nezaměstnanosti (v %)
2004	1.	8,9
	2.	9,5
2005	1.	8,6
	2.	8,9
2006	1.	7,7
	2.	7,7

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti, <http://portal.mpsv.cz>

Tato tabulka zobrazuje vývoj míry nezaměstnanosti v celé České republice. Údaje jsou zobrazeny ke konci jednotlivých pololetí od roku 2004 do roku 2006. Ke konci 1. pololetí roku 2004 byla míra nezaměstnanosti 8,9 %, ke konci 2. pololetí byla míra nezaměstnanosti 9,5 %. V roce 2005 byla míra nezaměstnanosti ke konci 1. pololetí 8,6 % a ke konci 2. pololetí 8,9 %. V roce 2006 činila míra nezaměstnanosti v ČR ke konci 1. i 2. pololetí 7,7 %.

Tabulka 2: Uchazeči o zaměstnání v ČR. (absolutní čísla)

rok	pololetí	uchazeči o zaměstnání	
		celkem	osoby se ZPS nebo OZP
2004	1.	500996	68236 ZPS
	2.	541675	74672 ZPS
2005	1.	489744	74307 OZP
	2.	510416	75316 OZP
2006	1.	451106	72852 OZP
	2.	448545	71318 OZP

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti, <http://portal.mpsv.cz>

Tabulka ukazuje počet uchazečů o zaměstnání v České republice na konci jednotlivých pololetích od roku 2004 do roku 2006 a dále počty osob se změněnou pracovní schopností (dále ZPS) a osob se zdravotním postižením (dále OZP). V roce 2004 bylo evidováno ke konci 1. pololetí celkem 500996 uchazečů o zaměstnání a z toho 68236 osob se ZPS, na konci 2. pololetí celkem 541675 uchazečů a z toho 74672 osob se ZPS. Roku 2005 bylo evidováno na konci 1. pololetí celkem 489744 uchazečů o zaměstnání a z tohoto počtu bylo 74307 OZP a ke konci 2. pololetí bylo celkem 510416 uchazečů a z toho 75316 OZP. Na konci 1. pololetí roku 2006 bylo evidováno celkem 451106 uchazečů o zaměstnání a z tohoto počtu bylo 72852 OZP, na konci 2. pololetí tohoto roku bylo celkem 448545 uchazečů o zaměstnání a z toho 71318 OZP.

Tabulka 3: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese České Budějovice.

rok	pololetí	míra nezaměstnanosti (v %)
2004	1.	4,5
	2.	4,1
2005	1.	4,0
	2.	4,5
2006	1.	3,9
	2.	4,0

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti, <http://portal.mpsv.cz>

V tabulce je znázorněn vývoj míry nezaměstnanosti v okrese České Budějovice. Na konci 1. pololetí roku 2004 byla míra nezaměstnanosti 4,5 % a na konci 2. pololetí tohoto roku 4,1 %. V roce 2005 byla míra nezaměstnanosti v okrese ke konci 1. pololetí 4,0 % a na konci 2. pololetí 4,5 %. Míra nezaměstnanosti v roce 2006 činila na konci 1. pololetí 3,9 % a ke konci 2. pololetí 4,0 %.

Tabulka 4: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Znojmo.

rok	pololetí	míra nezaměstnanosti (v %)
2004	1.	12,2
	2.	14,6
2005	1.	11,6
	2.	14,1
2006	1.	11,5
	2.	13,6

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti, <http://portal.mpsv.cz>

Tato tabulka ukazuje vývoj míry nezaměstnanosti na konci jednotlivých pololetí od roku 2004 až do roku 2006 v okrese Znojmo. V roce 2004 byla míra nezaměstnanosti v okrese ke konci 1. pololetí 12,2 % a ke konci 2. pololetí 14,6 %. Roku 2005 byla koncem 1. pololetí míra nezaměstnanosti 11,6 % a koncem 2. pololetí 14,1 %. Na konci 1. pololetí činila míra nezaměstnanosti v tomto okrese 11,5 % a ke konci 2. pololetí tohoto roku 13,6 %.

Tabulka 5: Uchazeči o zaměstnání v okrese České Budějovice. (absolutní čísla)

rok	pololetí	uchazeči o zaměstnání	
		celkem	osoby se ZPS nebo OZP
2004	1.	4050	526 ZPS
	2.	4325	579 ZPS
2005	1.	4146	627 OZP
	2.	4821	677 OZP
2006	1.	4205	710 OZP
	2.	4238	718 OZP

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti, <http://portal.mpsv.cz>

V této tabulce jsou uvedeny počty všech uchazečů o zaměstnání a počty uchazečů, kteří mají ZPS nebo jsou uznány OZP. Počty jsou uvedeny za okres České

Budějovice. V 1. pololetí roku 2004 bylo v tomto okrese celkem 4050 uchazečů o zaměstnání z tohoto počtu bylo 526 osob se změněnou pracovní schopností (dále jen ZPS). V 2. pololetí tohoto roku bylo celkem evidováno 4325 uchazečů o zaměstnání a z toho 579 osob se změněnou pracovní schopností. Roku 2005 bylo evidováno v 1. pololetí celkem 4146 uchazečů, z tohoto počtu bylo 627 osob se zdravotním postižením (dále jen OZP) a v 2. pololetí celkem 4821 uchazečů a z tohoto počtu bylo 677 OZP. V roce 2006 bylo ke konci 1. pololetí evidováno celkem 4205 uchazečů o zaměstnání a z tohoto počtu bylo 710 OZP. Ke konci 2. pololetí bylo evidováno celkem 4238 osob, z tohoto počtu uchazečů bylo 718 OZP.

Tabulka 6: Uchazeči o zaměstnání v okrese Znojmo. (absolutní čísla)

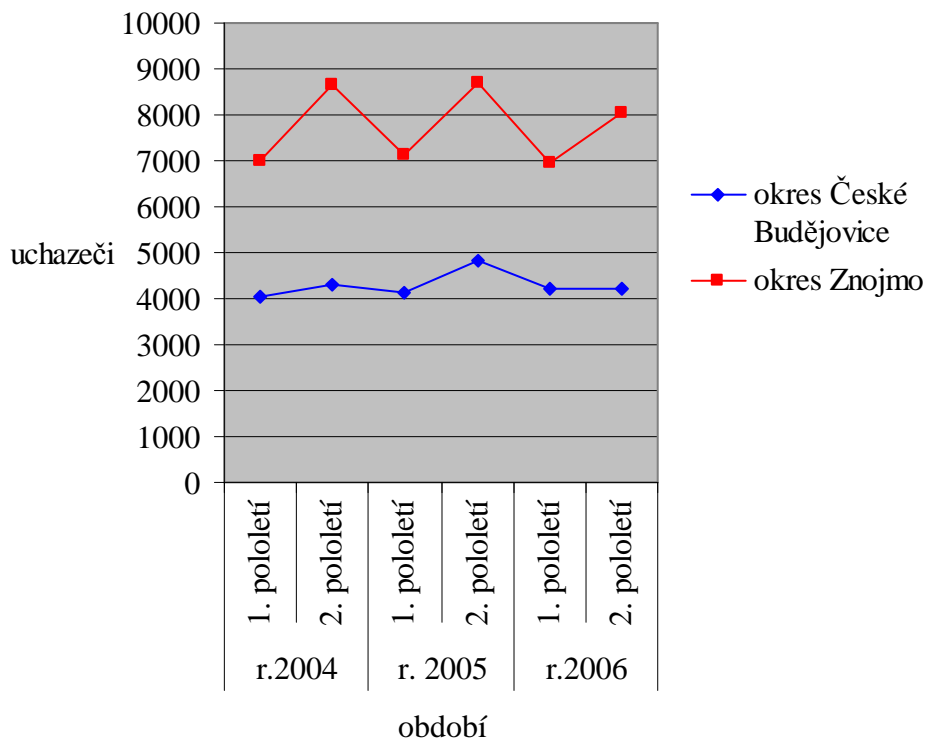
rok	pololetí	uchazeči o zaměstnání	
		celkem	osoby se ZPS nebo OZP
2004	1.	6980	850 ZPS
	2.	8662	952 ZPS
2005	1.	7144	965 OZP
	2.	8694	1044 OZP
2006	1.	6936	971 OZP
	2.	8050	1050 OZP

Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti, <http://portal.mpsv.cz>

Tabulka znázorňuje celkové počty všech uchazečů o zaměstnání a počty osob se ZPS nebo osob se zdravotním postižením v okrese Znojmo. V roce 2004 bylo ke konci 1. pololetí evidováno na Úřadě práce ve Znojmě 6980 uchazečů o zaměstnání a z toho bylo 850 osob se ZPS, na konci 2. pololetí to bylo již celkem 8662 uchazečů a z toho 952 osob se ZPS. Roku 2005 činil počet evidovaných uchazečů na konci 1. pololetí 7114 osob z nichž 965 bylo OZP, na konci 2. pololetí to bylo 8694 uchazečů z nichž OZP bylo 1044. V roce 2006, ke konci 1. pololetí činil počet všech uchazečů 6936 osob z nichž bylo 971 OZP a ke konci 2. pololetí bylo evidováno celkem 8050 uchazečů z nichž bylo 1050 OZP.

Graf 1: Srovnání evidovaných uchazečů o zaměstnání v daných okresech.

(v absolutních číslech)

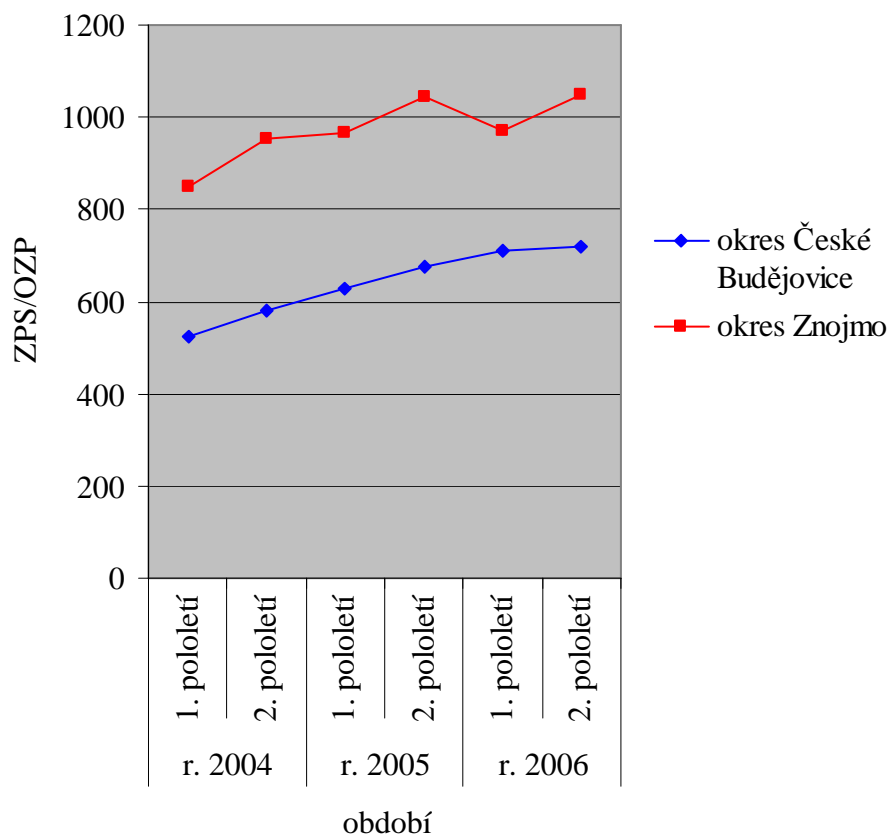

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 1 znázorňuje srovnání počtu všech uchazečů o zaměstnání evidovaných v okrese České Budějovice a v okrese Znojmo. Srovnání je provedeno z tabulky 5 a tabulky 6.

Graf 2: Srovnání osob se ZPS a OZP evidovaných jako uchazeči o zaměstnání v daných okresech. (v absolutních číslech)

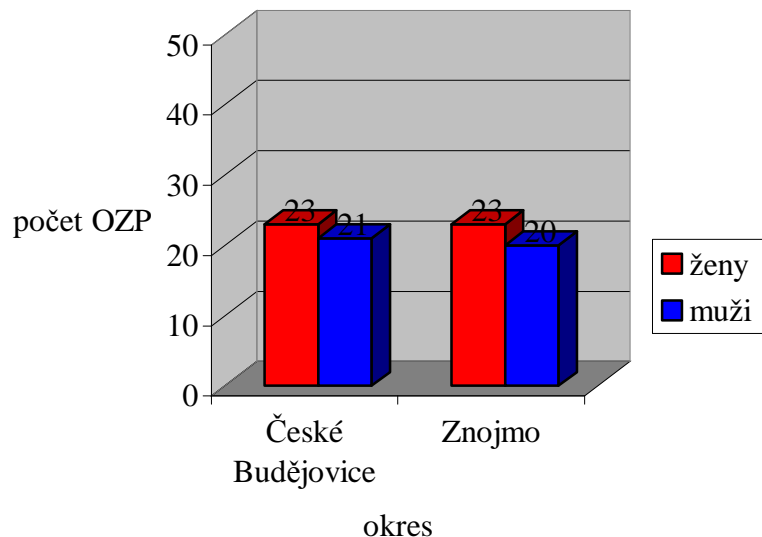

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf 2 zobrazuje srovnání počtu osob se ZPS nebo OZP, kteří jsou evidováni jako uchazeči o zaměstnání na úřadech práce v Českých Budějovicích a ve Znojmě. Srovnání je provedeno z tabulky 5 a z tabulky 6.

4.2 Výsledky dotazníku kvantitativního

Graf 3: Počet OZP z hlediska pohlaví. (v absolutních číslech)

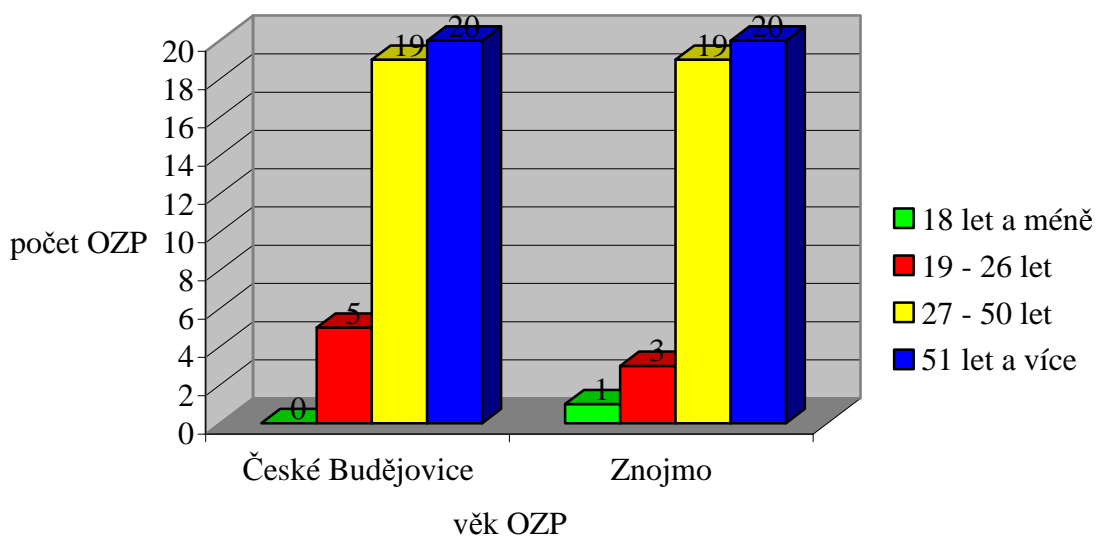

Zdroj: Vlastní výzkum

Tento graf se vztahuje k otázce 1 dotazníku. Uzavřená otázka se týkala určení pohlaví osob se zdravotním postižením.

V okrese Česká Budějovice bylo ze 44 dotazovaných osob 23 žen a 21 mužů. V okrese Znojmo bylo z 43 dotazovaných 23 žen a 20 mužů. Z grafu lze vyčíst srovnání počtu mužů a žen v jednom okrese i jednotlivých pohlaví v okresech mezi sebou.

Graf 4: Věk osob se zdravotním postižením. (v absolutních číslech)

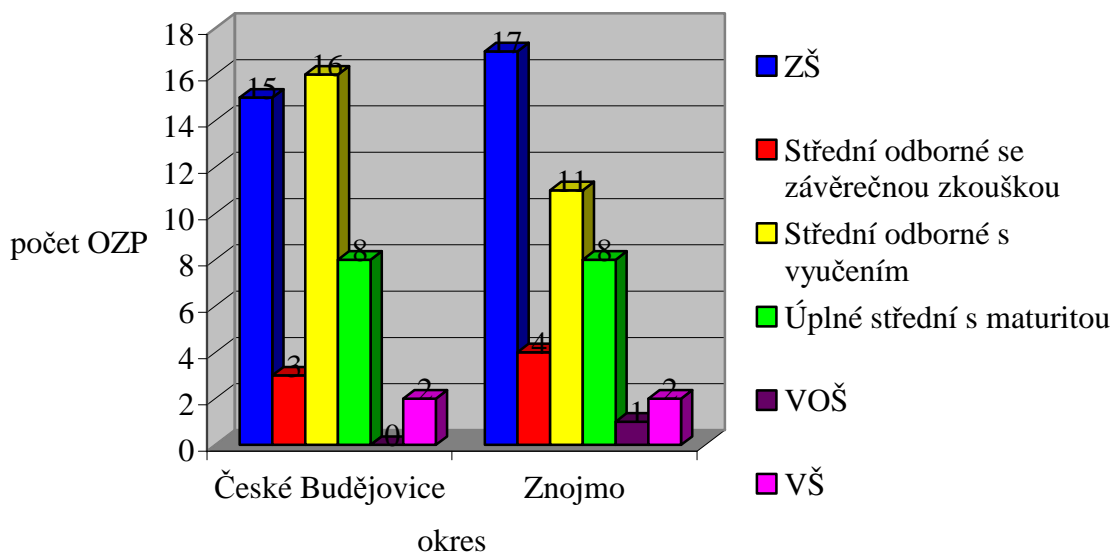
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf se vztahuje k otázce 2 dotazníku, otázka rozděluje OZP dle věkového rozdělení. Otázka 2 je znovu uzavřená.

Graf znázorňuje, že z dotazovaných bylo v okrese České Budějovice 5 OZP v období 19 až 26 let jejich věku, 19 OZP v období 27 až 50 let věku a 20 OZP ve věku 51 a více let.

V okrese Znojmo byl 1 OZP ve věku 18 let a méně, 3 OZP ve věku 19 až 26 let, 19 OZP ve věku 27 až 50 let a 20 osob se zdravotním postižením ve věku 51 let a více.

Graf 5: Nejvyšší dosažené vzdělání OZP. (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf se vztahuje k otázce 3 dotazníku. Uzavřená otázka zjišťuje nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných OZP v daných okresech.

V okrese České Budějovice je z dotazovaných 15 osob se zdravotním postižením, které mají pouze základní školu (ZŠ), 3 OZP mají střední odborné vzdělání se závěrečnou zkouškou, 16 OZP má střední odborné vzdělání s vyučením, úplné střední vzdělání s maturitou dosáhlo 8 OZP, vysokou školu dostudovali 2 osoby se zdravotním postižením.

V okrese Znojmo má 17 OZP z dotazovaných pouze základní školu, 4 OZP dosáhli na střední odborné vzdělání se závěrečnou zkouškou, střední odborné vzdělání s vyučením má 11 OZP. Z dotazovaných OZP dostudovalo 8 osob střední školu ukončenou maturitou, pouze 1 osoba studovala vyšší odbornou školu (VOŠ) a 2 osoby se zdravotním postižením má vzdělání vysokoškolské.

Tabulka 7: Aktivity osob se zdravotním postižením. (v absolutních číslech)

aktivita	Okres České Budějovice	Okres Znojmo
	počet OZP	počet OZP
ruční práce	9	2
žádné aktivity	8	1
rodina a péče o blízké osoby	8	12
četba, křížovky,...	7	6
práce na zahradě	6	17
TV, divadlo, kino	6	1
příroda	5	6
domácnost	3	6
alternativní obory	3	6
aktivně sport	2	5
chov zvířat	2	2
PC, internet	2	1
turistika	2	0
další umění	2	0
motorismus	1	0
cizí jazyky	1	0
pasivně sport	0	2
hledání práce	0	1
kurz PC	0	1
kurz NJ	0	1
kurz ESF	0	1

Zdroj: Vlastní výzkum

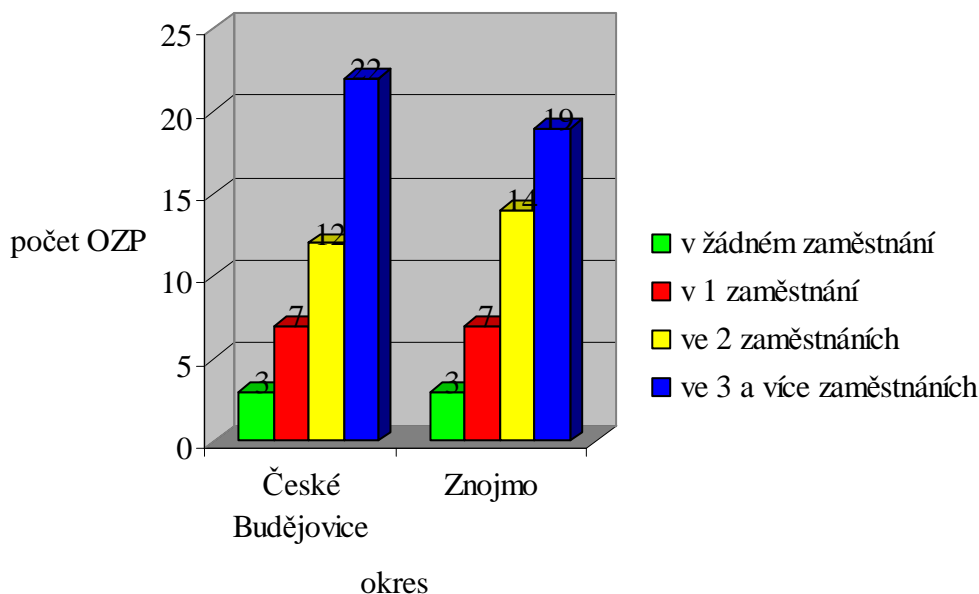
Tabulka uvádí aktivity, které uvedli k otázce 4 dotazníku dotazování OZP z daných okresů. Tato otázka je otevřená a nechává na respondentovi, jaká bude jeho

odpověď. Uvedené hodnoty OZP nejsou počítány z celkového počtu dotazovaných, protože každá osoba mohla uvést libovolný počet aktivit.

V okrese České Budějovice uvedlo 9 OZP, že jejich koníčkem jsou ruční práce, do této aktivity patří šití, pletení a vyšívání. 8 OZP neuvedlo žádné aktivity, 8 OZP uvedlo rodinu nebo péči o blízkou osobu (děti, rodiče), 7 OZP uvedlo jako aktivitu četbu, křížovky nebo sudoku. Dále 6 dotazovaných OZP určilo jako oblíbenou aktivitu práci na zahradě, stejný počet OZP uvedlo TV, divadlo nebo kino. Přírodu, tj. rybaření, sběr hub, procházky v přírodě nebo myslivost, odpovědělo 5 OZP. Do pojmu domácnost byly zahrnuty další podobné aktivity jako chalupaření a kutilství, to uvedly 3 OZP. 3 OZP uvedli také jako aktivitu alternativní obory, do kterých spadá alternativní medicína, grafologie, bílá magie a esoterika. 2 OZP preferují aktivně sport, další 2 osoby chov zvířat nebo včelařství. PC a internetu se věnují 2 OZP, turistice také 2 OZP. Dalšímu umění, tj. fotografování a hudbě se věnují znovu 2 OZP. Cizímu jazyku a motorizmu vždy po jedné OZP.

V okrese Znojmo uvedly 2 OZP jako oblíbenou aktivitu ruční práce, 1 osoba se nemá žádné koníčky, 12 OZP uvedlo, že pečují o rodinu nebo o blízkou osobu. Dále uvedlo 6 OZP jako oblíbené aktivity četbu, křížovky a pod. 17 OZP z tohoto okresu uvedlo jako aktivitu práci na zahradě, 1 OZP uvedla dívání se na televizi, 6 OZP uvedlo přírodu, 6 dotazovaných domácnost a tentýž počet OZP i alternativní obory. Aktivně sportuje 5 OZP. Zvěř chovají 2 OZP, PC nebo internetu se věnuje 1 osoba. Pasivně sport provozuje 1 OZP. 1 osoba se zdravotním postižením uvedla do svých aktivit i hledání práce. Osoby v tomto okrese uvedli i kurzy, které navštěvovali nebo navštěvují. 1 OZP navštěvuje kurz německého jazyka, další osoba kurz zaměřený na PC a 1 OZP absolvovala kurz ESF (Evropského sociálního fondu – druh nebyl uveden).

Graf 6: Počet zaměstnání osob se zdravotním postižením. (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Uvedený graf znázorňuje v kolika zaměstnáních již působily dotazované osoby se zdravotním postižením v daných okresech. V grafu jsou uvedeny výsledky otázky 5 dotazníku.

V okrese České Budějovice 3 dotazovaní nebyli zaměstnání ještě v žádném pracovním poměru, 7 z dotazovaných OZP bylo v 1 zaměstnání, 12 OZP působilo ve 2 zaměstnáních a ve 3 a více zaměstnáních bylo zaměstnáno 22 dotazovaných osob se zdravotním postižením.

V okrese Znojmo také 3 z dotazovaných OZP nepůsobili ještě v žádném zaměstnání a 7 OZP v jednom zaměstnání. Ve 2 zaměstnáních pracovalo již 14 osob a ve 3 a více zaměstnáních působilo 19 dotazovaných OZP.

Tabulka 8: Zastoupení OZP v obcích. (v absolutních číslech)

velikost obcí	okres České Budějovice		okres Znojmo	
	počet obcí	počet OZP	počet obcí	počet OZP
méně než 500 obyvatel	5	5	7	8
500 – 1000 obyvatel	4	6	1	1
1000 – 2000 obyvatel	3	4	5	7
2000 – 5000 obyvatel	5	10	2	2
5000 – 10000 obyvatel	0	0	1	1
10000 – 20000 obyvatel	0	0	0	0
20000 – 50000 obyvatel	0	0	1	24
50000 – 90000 obyvatel	1	19	0	0

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka znázorňuje výsledky k otázce 6 dotazníku. Tato otázka je otevřená. OZP měli uvádět místo trvalého bydliště a okres do kterého tato obec spadá. Uvedené obce byly rozděleny do kategorií velikosti měst dle počtu obyvatel. Tyto kategorie jsou uvedeny dle mapového rozdělení měst.

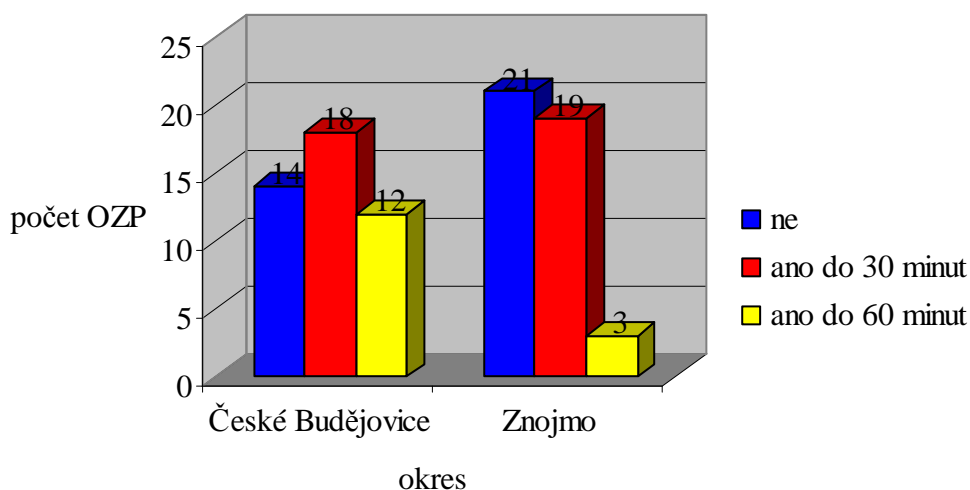
V okrese České Budějovice je 5 dotazovaných z 5 obcí s méně než 500 obyvateli, 6 dotazovaných OZP ze 4 obcí s 500 – 1000 obyvateli. Dále jsou 4 OZP ze 3

obcí s 1000 – 2000 obyvateli a 10 dotazovaných OZP z 5 obcí s 2000 – 5000 obyvateli. Největší počet, tj. 19 dotazovaných, je z 1 obce s 50000 – 90000 obyvateli.

V okrese Znojmo má 8 z dotazovaných OZP trvalé bydliště v obci s méně než 500 obyvateli, těchto obcí bylo uvedeno 7. 1 osoba se zdravotním postižením je z 1 obce s 500 – 1000 obyvateli. Dále má trvalé bydliště v 5 obcích s 1000 – 2000 obyvateli 7 z dotazovaných respondentů, ve 2 různých obcích s 2000 – 5000 obyvateli bydlí 2 OZP. Znovu 1 z dotazovaných je z obce s 5000 – 10000 obyvateli. 24 dotazovaných OZP je z 1 obce s počtem obyvatel mezi 20000 – 50000.

Graf 7: Ochota OZP dojíždět do zaměstnání. (v absolutních číslech)

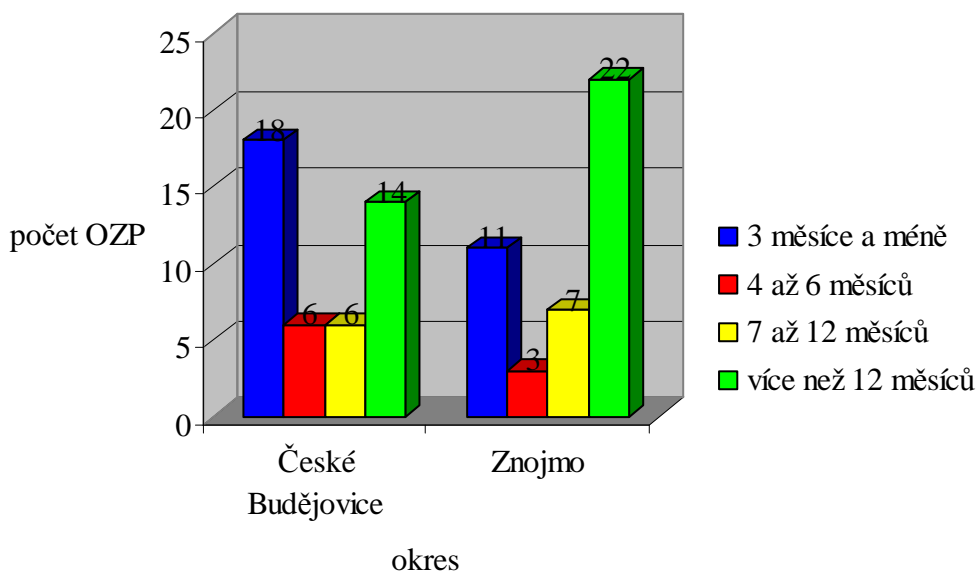
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf znázorňuje odpovědi respondentů na uzavřenou otázku 7 z dotazníku.

Z okresu České Budějovice odpovědělo 14 dotazovaných, že nejsou ochotni dojíždět do zaměstnání. 18 dotazovaných osob se zdravotním postižením je ochotno dojíždět do zaměstnání do 30 minut a 12 osob může dojíždět do 60 minut.

V okrese Znojmo není ochotno dojíždět do zaměstnání 21 respondentů, dále do 30 minut je ochotno dojíždět 19 OZP a 3 dotazovaní jsou ochotni dojíždět do 60 minut.

Graf 8: Délka nezaměstnanosti. (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

V okrese České Budějovice je nezaměstnáno 3 měsíce a méně 18 z dotazovaných, dále 4 až 6 měsíců je nezaměstnáno 6 OZP a stejný počet dotazovaných je nezaměstnáno 7 až 12 měsíců. 14 OZP je nezaměstnáno více než 12 měsíců.

V okrese Znojmo je 11 dotazovaných nezaměstnáno 3 měsíce a méně. Dále 3 OZP nejsou v zaměstnání 4 až 6 měsíců a 7 OZP 7 až 12 měsíců. Více než 12 měsíců nebylo zaměstnáno 22 dotazovaných osob se zdravotním postižením.

Otázka 8, která se týká tohoto grafu, je polouzavřená. Respondenti měli k období, které zvolili, doplnit kolik nabídek zaměstnání z úřadu práce v daných okresech za tento čas obdrželi. Proto dále uvádím v tabulkách výsledky nabídek za každé období.

Tabulka 9: Počet nabídek z úřadu práce za 3 měsíce a méně. (v absolutních číslech)

nabídky	okres České Budějovice	okres Znojmo
	počet OZP	počet OZP
0 až 3	17	9
4 až 7	1	2

Zdroj: Vlastní výzkum

Z okresu České Budějovice uvedlo 17 dotazovaných, že obdrželo 0 až 3 nabídky, a 1 dotazovaný 4 až 7 nabídek. V okrese Znojmo odpovědělo 9 respondentů, že od úřadu práce obdrželo 0 až 3 nabídky, a 2 respondenti uvedli 4 až 7 nabídek.

Tabulka 10: Počet nabídek z úřadu práce za 4 až 6 měsíců. (v absolutních číslech)

nabídky	okres České Budějovice	okres Znojmo
	počet OZP	počet OZP
0 až 3	5	2
4 až 7	1	1

Zdroj: Vlastní výzkum

V okrese České Budějovice obdrželo 5 respondentů 0 až 3 nabídky zaměstnání z Úřadu práce v Českých Budějovicích a 1 respondent 4 až 7 nabídek. Úřad práce ve Znojmě poskytl 0 až 3 nabídky 2 dotazovaným a 1 respondentovi 4 až 7 nabídek.

Tabulka 11: Počet nabídek z úřadu práce za 7 až 12 měsíců. (v absolutních číslech)

nabídky	okres České Budějovice	okres Znojmo
	počet OZP	počet OZP
0 až 3	2	7
4 až 7	3	0
8 až 10	0	0
11 a více	1	0

Zdroj: Vlastní výzkum

V okrese České Budějovice obdrželo za toto období 0 až 3 nabídky 2 OZP, 4 až 7 nabídek 3 dotazovaní OZP a 11 a více nabídek 1 OZP. V okrese Znojmo obdrželo jen 0 až 3 nabídky zaměstnání 7 OZP.

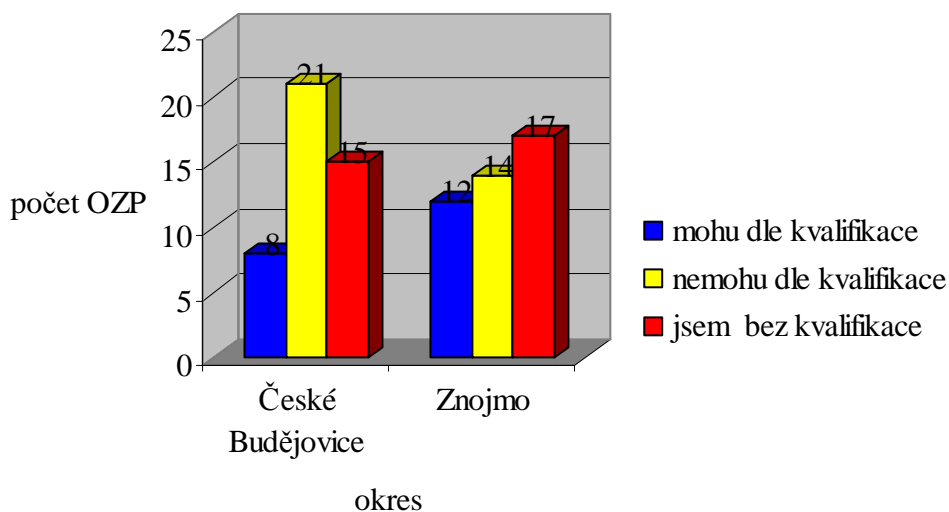
Tabulka 12: Počet nabídek z úřadu práce za více než 12 měsíců. (v absolutních číslech)

nabídky	okres České Budějovice	okres Znojmo
	počet OZP	počet OZP
0 až 3	3	4
4 až 7	3	8
8 až 10	2	3
11 a více	6	7

Zdroj: Vlastní výzkum

Z Úřadu práce v Českých Budějovicích obdržely 3 OZP 0 až 3 nabídky, znovu 3 OZP 4 až 7 nabídek, dále 2 OZP 8 až 10 nabídek a 11 a více nabídek zaměstnání obdrželo 6 dotazovaných. Z Úřadu práce ve Znojmě obdržely 4 OZP 0 až 3 nabídky zaměstnání, 8 dotazovaných 4 až 7 nabídek, 3 OZP 8 až 10 nabídek a 11 a více nabídek obdrželo 7 dotazovaných OZP.

Graf 9: Výkon profese dle zdravotního stavu. (v absolutních číslech)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf znázorňuje výkon profese osob se zdravotním postižením v závislosti na zdravotním stavu. Otázka 9 dotazníku je uzavřená, dotazovaní volili z předepsaných možností.

V okrese České Budějovice určilo 8 osob se zdravotním postižením, že může z hlediska svého zdravotního stavu vykonávat profesi, na kterou mají kvalifikaci. 21 OZP uvedlo, že nemohou vykonávat zaměstnání dle své kvalifikace a 15 dotazovaných je bez odborné kvalifikace, mají jen základní školu.

12 dotazovaných z okresu Znojmo uvedlo, že určitě může vykonávat profesi, na kterou mají kvalifikaci a 14 OZP uvedlo, že vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemohou vykonávat profesi, na které mají kvalifikaci. 17 dotazovaných OZP je bez odbor vzdělání (jen ZŠ).

Tabulka 13: Požadované oblasti zaměstnání OZP. (v absolutních číslech)

požadované zaměstnání	okres České Budějovice	okres Znojmo
	počet OZP	počet OZP
nedokáže určit	10	4
jakoukoliv práci	10	13
obchodní činnost	5	1
zemědělství	4	8
stavebnictví	2	2
potravinářství	2	0
administrativa	2	6
zdravotnictví	2	2
školství	1	1
doprava	1	1
skladník, údržbář	1	1
ostraha, vrátný	1	1
pošta	1	0
umění	1	0
textilní průmysl	0	1
dřevařský průmysl	0	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka znázorňuje odpovědi respondentů z daných okresů na otázku 10 dotazníku. Otázka je otevřená a zjišťuje v jaké oblasti by chtěli dotazovaní OZP pracovat.

V okrese České Budějovice nedokázalo 10 OZP urči, v jaké oblasti by chtěly být zaměstnání, naproti tomu 10 respondentů uvedlo, že by jim nevadilo jakékoliv zaměstnání. Nejžádanější zaměstnání v tomto okrese byla u dotazovaných obchodní činnost, tj. prodavači, prodavačky a pod., tuto práci uvedlo 5 respondentů, dále 4 OZP uvedly oblast zemědělství. Stavebnictví uvedli jen 2 respondenti, stejný počet OZP

vedl i potravinářství, administrativu (sekretářky, účetní) a zdravotnictví (zdravotní sestry, sanitáři). Školství, dopravu, skladníka, ostrahu, poštu a oblast umění uvedla vždy 1 dotazovaná osoba.

V okrese Znojmo nedokázali určit požadovanou oblast zaměstnání jen 4 respondenti, za to jakoukoliv práci by si přálo 14 dotazovaných. Obchodní činnost a znovu školství, dopravu, skladníka, vrátného a dále textilní průmysl a dřevařský průmysl si zvolila vždy 1 dotazovaná OZP. 8 OZP uvedlo, že by nejradši pracovalo v zemědělství, 2 OZP v stavebnictví a zdravotnictví a 6 respondentů by rádo pracovalo v oblasti administrativy.

5. Diskuse

5.1 Diskuse k sekundární analýze dat

Tabulka 1 ukazuje vývoj míry nezaměstnanosti v celé České republice. Roku 2004 činila míra nezaměstnanosti ke konci 1. pololetí 8,9 %. Na konci 2. pololetí se tato míra zvýšila o 0,6 %, činila tak 9,5 %. Roku 2005 se míra nezaměstnanosti (dále jen MN) snižovala, ke konci 1. pololetí činila 8,6 %. Od předchozího pololetí se MN snížila tedy o 0,9 %. Ke konci 2. pololetí r. 2005 nastalo opět zvýšení MN, ale už jen o 0,3 %, výsledný údaj činil 8,9 %. Roku 2006 pokračovalo snížení MN o 1,2 %, za obě pololetí tohoto roku zůstala nezměněná a to 7,7 %. V roce 2004 a 2005 je vždy v 1. pololetí nižší míra nezaměstnanosti než ve 2. pololetí. Tento ukazatel nám znázorňuje, že na konci 1. pololetí je větší zaměstnanost osob, tzn. že je zvýšená sezónní zaměstnanost v letních měsících naproti konci 2. pololetí, kdy je zimní období. Celková míra nezaměstnanosti se postupně snižuje, od konce 1. pololetí r. 2004 do konce roku 2006 činilo snížení o 1,2 %, přičemž největší snížení bylo mezi koncem 2. pololetí roku 2005 a 1. pololetí roku 2006.

Snižování nezaměstnanosti lze prokázat i z tabulky 2. Zde jsou nejprve uvedeny celkové počty uchazečů o zaměstnání v České republice. Na konci 1. pololetí roku 2004 činil celkový počet uchazečů o zaměstnání v ČR 500996 osob, za 2. pololetí se počet zvýšil na 541675 osob. V roce 2005 bylo za 1. pololetí evidováno 489744 uchazečů o zaměstnání, na konci 2. pololetí tohoto roku se počet uchazečů zvýšil o 20672 osob, celkový počet tak činil 510416 uchazečů. Na závěr 1. pololetí roku 2006 došlo opět ke snížení počtu uchazečů a to na 451106 osob a v 2. pololetí roku došlo k dalšímu snižování evidovaných až na 448545. Tyto hodnoty se od 1. pololetí roku 2004 do konce 2. pololetí roku 2006 snížily o 52451 uchazečů.

Z tabulky 2 lze vyčíst i jiná situace u evidovaných uchazečů o zaměstnání, kteří byli dříve uznáni osobami se změněnou pracovní schopností a nyní uznáni osobami se zdravotním postižením (dále jen OZP), protože pojem osoba se ZPS byl zákonem č. 435/2004 Sb. nahrazen pojmem osoba se zdravotním postižením. Za 1. pololetí roku 2004 bylo evidováno na úřadech práce celkem 68236 osob se ZPS, za další pololetí to

bylo již 74672 osob se ZPS. V roce 2005 se na konci 1. pololetí počet OZP o něco snížil a to na 74307 OZP, na konci 2 pololetí došlo znovu ke zvýšení počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání na 75316 OZP. Za 1. pololetí roku 2006 bylo evidováno 72852 OZP a na konci 2. pololetí 71318 OZP. Z hodnot roků 2004 a 2005 vyplívá, že vždy na konci 1. pololetí je menší počet uchazečů o zaměstnání než na konci 2. pololetí, to znovu svědčí o zvýšené sezónní zaměstnanosti v letním období než v zimě, avšak v roce 2006 znovu nastala jiná situace a to, že počty uchazečů se ve 2. pololetí se nadále snižovaly. Dalším ukazatelem je, že počet evidovaných OZP, jako uchazečů o zaměstnání se od konce 1. pololetí roku 2004 do konce 2. pololetí roku 2006 zvýšil o 3082 osob.

Tabulka 3 uvádí vývoj míry nezaměstnanosti v okrese České Budějovice. Od 1. pololetí roku 2004, kdy byla míra nezaměstnanosti (dále jen MN) v tomto okrese 4,5 %, se MN snížila za 2. pololetí o 0,4 % a za 1. pololetí roku 2005 dále až na 4 %. Na konci 2. pololetí roku 2005 dosáhla MN znovu 4,5 %. V 1. pololetí v r. 2006 se znovu MN zmenšila a to až na 3,9 %, na konci dalšího pololetí došlo k menšímu zvýšení na 4 %. V okrese České Budějovice došlo od konce 1. pololetí 2004 do konce 2. pololetí 2006 ke snížení míry nezaměstnanosti o 0,5 %.

Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Znojmo je uveden v tabulce 4. Na konci 1. poloviny roku 2004 činila MN 12,2 % a na konci roku činila již 14,6 %. Za 1. pololetí roku 2005 došlo ke snížení MN na 11,6 %, ale za 2. pololetí se znovu zvýšila na 14,1 %. V polovině roku 2006 se MN snížila na 11,5 % a na konci 2. pololetí se znovu zvýšila na 13,6 %. V tomto okrese je výrazně patrná sezónní zaměstnanost v letních měsících, která se v okrese České Budějovice v roce 2004 vůbec nevyskytla a v dalších letech nebyla tak výrazná. V okrese Znojmo míra nezaměstnanosti od poloviny roku 2004 do konce roku 2006 narostla o 1,4 %, i když míra nezaměstnanosti za jednotlivá první pololetí a druhá pololetí zvlášť klesá. Rozdíl, o který je MN v okrese České Budějovice nižší než v okrese Znojmo, je za 1. pololetí roku 2004 7,7 %, za 2. pololetí roku 2004 je 10,5%, v roce 2005 a 2006 jsou hodnoty stejné a to za 1. pololetí je 7,6 %, za 2. pololetí roku je to 9,6 %.

V okrese České Budějovice v roce 2004 bylo na konci 1. pololetí evidováno 4050 uchazečů, na konci dalšího pololetí tento počet vzrostl o 275 uchazečů. V roce 2005 činil počet uchazečů o zaměstnání v tomto okrese za 1. pololetí 4146 osob a na konci 2. pololetí byl zaznamenán největší nárůst za zkoumané období a to na 4821 osob. Na konci 1. pololetí roku 2006 došlo ke snížení uchazečů o zaměstnání na 4205 a v 2. pololetí počet uchazečů nepatrně vzrostl na 4238 osob. Za celé zkoumané období došlo k mírnému zvýšení evidovaných uchazečů o zaměstnání o 188 osob.

V okrese Znojmo bylo v roce 2004 za 1. pololetí evidováno 6980 uchazečů a na konci dalšího pololetí počet uchazečů vzrostl o 1682 osob, tedy na 8662 evidovaných. Na konci 1. pololetí roku 2005 se snížil počet uchazečů o zaměstnání na 7144 osob, ve 2. pololetí se počet znovu zvýšil na 8694 osob. Na konci 1. poloviny roku 2006 došlo k dalšímu snížení na 6936 evidovaných uchazečů o zaměstnání, i když na konci tohoto roku zase počet vzrostl na 8050 evidovaných uchazečů.

V grafu 1 je přehledné zobrazení srovnání všech uchazečů z okresu České Budějovice a Znojmo, srovnání je vyvozeno z tabulky 5 a z tabulky 6. Rozdíly za jednotlivá pololetí v daných okresech jsou obrovské, za 1. pololetí roku 2004 činí rozdíl 2930 uchazečů, za 2. pololetí roku je rozdíl již 4337 evidovaných. V roce 2005 činí rozdíl mezi okresy za 1. pololetí 2998 evidovaných a za 2. pololetí 3873 těchto osob a v roce 2006 je rozdíl na konci 1. pololetí 2431 evidovaných uchazečů o zaměstnání a na konci 2. pololetí činí 3812 uchazečů. V okrese Znojmo je dále velice patrná sezónní zaměstnanost. V okrese České Budějovice je tento rozdíl zaměstnanosti viditelný nejvíce za 2. pololetí roku 2005, jinak ostatní hodnoty sezónní zaměstnanosti nejsou tak výrazné.

Tabulka 5 a 6 dále uvádí počty osob se ZPS nebo osob se zdravotním postižením v daných okresech. V okrese České Budějovice se počet osob se ZPS za rok 2004 zvýšil z 526 na 579. V dalším období dochází dále ke zvyšování počtu OZP, od 1. pololetí roku 2005 do konce roku 2006 se počet těchto uchazečů zvýšil o 91 osob. Za celé zkoumané období je tedy zvýšení počtu o 192 OZP. V okrese Znojmo se také počet osob se ZPS zvyšoval. Za 1. pololetí roku 2004 bylo evidováno úřadem práce 850 osob se ZPS a na konci 2. pololetí o 102 osob více, výsledná hodnota je 952 osob se ZPS.

Nadále pokračoval i růst OZP tím způsobem, že od 1. pololetí roku 2005, kdy byl počet OZP 965, pokračoval nárůst do konce stejného roku o 79 OZP na 1044 OZP, za další půl rok (do konce 1. pololetí 2006) se počet OZP snížil o 73 OZP na 971 OZP a za 2. pololetí roku 2006 počet OZP znovu narůstal až na počet 1050 evidovaných OZP.

V grafu 2 je uvedeno srovnání všech uchazečů o zaměstnání, kteří byli evidováni úřady práce ve Českých Budějovicích a ve Znojmě a kteří byli uznány osobami se změněnou pracovní schopností nebo osobami se zdravotním postižením. Podle tohoto grafu je patrné, že počty OZP v obou okresech rostou. Více uchazečů je evidováno na Úřadě práce ve Znojmě, znamená to, že větší zaměstnanost OZP je na okrese České Budějovice.

K potvrzení předpokládané hypotézy 1 byly použity tabulky 3, 4 a hlavně tabulky 5, 6, které uváděly celkové počty uchazečů o zaměstnání a počty osob se ZPS nebo OZP v daných okresech a ze kterých byl vyvozen graf 1 a graf 2. Z těchto grafů a tabulek je patrné, že počet všech uchazečů o zaměstnání je nižší v okrese České Budějovice, kde je evidováno také méně uchazečů, kteří byli uznáni osobami se ZPS nebo osobami se zdravotním postižením, to znamená, že je tu vyšší uplatnění všech osob i osob se zdravotním postižením.

Výše uvedené potvrzuje předpokládanou hypotézu 1: vyšší uplatnění osob se zdravotním postižením bude v okrese, kde je vyšší zaměstnanost všech osob, tj. v okrese České Budějovice.

5.2 Diskuse k dotazníku

První otázka zjišťovala pohlaví dotazovaných respondentů. Z okresu České Budějovice bylo použito 44 dotazníků, z toho bylo 23 žen a 21 mužů. Z okresu Znojmo mohlo být použito 43 dotazníků, z tohoto počtu bylo 23 žen a 20 mužů. V obou okresech nejsou výrazné změny v počtech evidovaných OZP z hlediska pohlaví (graf 3), proto se dá určit, že pohlaví není směrodatné pro celkovou zaměstnanost.

Další otázka byla zaměřena na určení věku dotazovaných osob se zdravotním postižením. Otázka dotazníku byla uzavřená, jako možnosti odpovědi bylo uvedeno 5 kategorií rozdělení věku. V obou okresech bylo nejméně zastoupených ve věku 18 let a

méně (v okrese Znojmo to byl 1 dotazovaný OZP a v okrese České Budějovice zde do této kategorie nespadal žádný z dotazovaných respondentů). Další kategorie byla věk 19 až 26 let, z okresu České Budějovice se sem zařadilo 5 dotazovaných a z okresu Znojmo pouze 3 osoby. Další skupinou byla kategorie od 27 do 50 let věku OZP, kategorie měla zahrnovat osoby v období pracovní produktivity života. Z okresu České Budějovice sem spadalo 19 dotazovaných OZP, stejný počet byl i z okresu Znojmo. Posledním stanoveným obdobím byl věk 51 let a více, tuto možnost odpověděl největší počet respondentů a to v obou okresech to bylo 20 dotazovaných OZP. I když výsledky mezi 2 kategoriemi nejsou moc výrazné, z hlediska nezaměstnanosti je ohrožena skupina ve věku 51 let a více. Důvodem tohoto posouzení je, že skupina ve věku 51 let a více je rozmezím let menší (omezeno vstupem do starobního důchodu) než skupina 27 až 50 let. Přitom věk 51 let a více uvedlo více dotazovaných respondentů.

Otázka 3 dotazníku zjišťovala nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných respondentů z daných okresů. Základní školní docházku dokončilo v okrese České Budějovice 15 z dotazovaných OZP a v okrese Znojmo to bylo 17 dotazovaných z tohoto okresu. V okrese Znojmo to byla největší skupina osob se zdravotním postižením, kteří jsou evidovaní uchazeči o zaměstnání. V okrese České Budějovice tvořili nejpočetnější skupinu uchazeči, kteří měli ukončené střední odborné vzdělání s vyučením, jejich počet činil 16 OZP, v okrese Znojmo to bylo 11 OZP. Méně zastoupeny byla skupina s ukončeným středním odborným vzděláním se závěrečnou zkouškou, v okrese České Budějovice sem patřily 3 dotazované OZP a za okres Znojmo to byly 4 dotazované OZP. Vysokoškolské vzdělání zastupovaly pokaždé 2 OZP z daných okresů. Ještě méně dotazovaných uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání vyšší odbornou školu a to jen v okrese Znojmo 1 dotazovaná OZP. Z grafu 5 lze určit výrazně nižší uplatnění na trhu práce v okrese Znojmo u osob se zdravotním postižením, kteří mají ukončenou jen základní školu, v okrese České Budějovice jsou to hlavně OZP s ukončeným středním vzděláním s vyučením a dále také se základním vzděláním.

S určením vzdělání souvisí i otázka 9, jež se týká toho zda mohou dotazovaní OZP z hlediska svého zdravotního stavu vykonávat profesi, na kterou mají kvalifikaci.

V okrese České Budějovice bylo z dotazovaných 15 OZP bez odborné kvalifikace a v okrese Znojmo to bylo 17 OZP, hlavně pro tyto uchazeče byla určena otázka 10 (viz. níže). Z dotazovaných respondentů z okresu České Budějovice mělo tedy 29 OZP odbornou kvalifikaci, z tohoto počtu uvedlo jen 8 OZP, že může vykonávat profesi podle dosažené kvalifikace, zbytek, tj. 21 OZP profesi, na kterou má vzdělání, vykonávat nemůže. Z okresu Znojmo mělo odbornou kvalifikaci 26 OZP, v tomto případě uvedlo 12 OZP, že může svou profesi vykonávat, a 14 OZP nemůže profesi z hlediska svého zdravotního stavu vykonávat. Graf 9 znázorňuje v okrese České Budějovice větší rozdíl mezi počtem dotazovaných osob, které povolání dle své kvalifikace a s ohledem na zdravotní stav mohou nebo nemohou vykonávat, v tomto okrese je větší pravděpodobnost restringující participace u OZP, znamená to, že osoby se zdravotním postižením budou více omezeni v aktivitách ve vztahu k prostředí, kde dříve (např. v případě před vznikem nebo získáním zdravotního postižení) působili, tímto prostředím se pro tyto účely myslí zaměstnání, na které osoby mají kvalifikaci. Proto by se měla nadále rozvíjet opatření, která by mohla přizpůsobit původní pracovní prostředí osobám se zdravotním postižením.

Otázka 4 dotazníku zjišťovala jaké jsou aktivity ve volném čase osob se zdravotním postižením. Aktivitami se myslí koníčky, oblíbené činnosti, navštěvované kroužky, kurzy apod. Více aktivit uvedly dotazované OZP v okrese Znojmo, je jich uvedeno 70 (každá osoba mohla uvést libovolný počet). V okrese České Budějovice uvedli dotazovaní 59 druhů aktivit. V okrese Znojmo uvedly dotazované osoby i odborné kurzy, které navštěvují, přičemž u dotazovaných za okres České Budějovice žádné uvedeny nebyly. V okrese České Budějovice byla nejčastěji uváděna aktivita ruční práce (9krát), za ní se zařadila péče o rodinu a blízké osoby, četba, křížovky, práce na zahradě, TV, divadlo nebo kino a další. V okrese Znojmo nadmíru převažuje práce na zahradě (uvedena 17krát), za ní je rodina a péče o blízké osoby (uvedeno 12krát) a dále také četba, alternativní obory a další. Někteří dotazovaní uvedly, že nemají vůbec žádné koníčky, v okrese České Budějovice to bylo 8 OZP a v okrese Znojmo pouze 1 dotazovaná osoba.

S otázkou 4 dotazníku souvisí i otázka 10, která zjišťuje oblasti zaměstnání, kde by chtěly OZP pracovat, nebo se jim věnovat. v okrese České Budějovice je nejžádanější oblastí zaměstnání obchodní činnost (zvolilo 5 OZP), dále následuje zemědělství (zvolily 4 OZP), stavebnictví, potravinářství, zdravotnictví, administrativa (zvolily vždy 2 OZP), a další. V okrese Znojmo mají OZP nejvíc zájem o oblast zemědělství (zvolilo 8 OZP), dále o administrativní činnost (6 OZP), zdravotnictví, stavebnictví (vždy po 2 OZP) a další. Přičemž druh práce nerozhoduje u 10 dotazovaných z okresu České Budějovice a u 13 dotazovaných z okresu Znojmo. Dále také někteří nedokázali určit, v jakém zaměstnání by chtěli pracovat, v okrese České Budějovice tuto odpověď uvedlo 10 dotazovaných OZP a v okrese Znojmo pouze 4 OZP. Jak někteří autoři uvádí, trh práce v České republice má regionální charakter. V různých oblastech jsou žádány i různé profesní oblasti i struktury, toto tvrzení se zde potvrdilo, stejně tak je v určitých oblastech odlišná i míra nezaměstnanosti (viz. sekundární analýza dat). Nejvíce požadované oblasti zaměstnání dotazovaných osob se zdravotním postižením tvoří nabídku pracovních sil na trhu práce v daných okresech. Koníčky, které jsou uvedeny výše, mohou být použity jako alternativa pro získání zaměstnání, tzn. že oblasti aktivit, které OZP uvádí, by mohli být i oblastmi zaměstnání, pokud by na ně byla na trhu práce poptávka.

Otázka 5 dotazníku se snažila určit další faktor ovlivňující zaměstnanost osob se zdravotním postižením, tímto faktorem by mělo být střídání zaměstnání. Nejméně dotazovaných OZP ještě nepůsobilo v žádném zaměstnání, v obou okresech to byly jen 3 dotazované osoby se zdravotním postižením. Počet se nepatrně zvýšil u OZP, které působily jen v 1 zaměstnání. Znovu v obou okresech byl tento počet stejný a to 7 z dotazovaných OZP. V dalších možnostech se počty OZP v okresech liší. Ve dvou zaměstnáních působilo 12 z dotazovaných OZP z okresu České Budějovice a 14 z dotazovaných OZP z okresu Znojmo. Další nárůst je u OZP, kteří vystřídali 3 a více zaměstnání, v okrese České Budějovice činí počet 22 z dotazovaných osob se zdravotním postižením a v okrese Znojmo 19 z dotazovaných OZP. Z výsledku v obou okresech vyplývá, že čím více zaměstnání dotazované osoby vystřídali, tím více vzrůstá

jejich nezaměstnanost, samozřejmě tato skutečnost hraje velkou roli spolu s věkem dotazovaných OZP, proto tento faktor není jednoznačný.

Otázka 6 rozděluje dotazované respondenty dle velikosti místa bydliště a určuje jednotlivé zastoupení OZP v těchto obcích z určených okresů. Z hlediska poměru mezi obcemi a osobami se zdravotním postižením jsou nejvíce zastoupeny OZP v okrese Znojmo v samotném městě Znojmo, toto město je v kategorii obcí s 20000 až 50000 obyvateli, z dotazovaných osob má zde trvalé bydliště 24 OZP. Méně z dotazovaných osob má trvalý pobyt i v okrese České Budějovice přímo ve městě České Budějovice, které je v kategorii obcí s 50000 až 90000 obyvateli, počet z dotazovaných OZP je 19. Z tohoto jevu lze usoudit, že počet OZP evidovaných žadatelů o zaměstnání nezávisí na velikosti dané obce.

Graf 7 zobrazuje na otázku 7 dotazníku, touto otázkou je zjišťována ochota dotazovaných OZP dojíždět do zaměstnání a pokud ano jak dlouhou dobu. V okrese České Budějovice byla z dotazovaných nejpočetnější skupina, která by byla ochotna dojíždět do zaměstnání do 30 minut (18 respondentů), prostřední skupinou byly OZP, kteří do zaměstnání nebyli ochotni dojíždět a nejméně zástupců z dotazovaných by bylo ochotno dojíždět do zaměstnání do 60 minut. V okrese Znojmo nastala jiná situace, největší skupinou byli dotazovaní uchazeči (22 z dotazovaných), kteří nechtějí do zaměstnání dojíždět, střední skupinu tvoří lidé, kteří by do zaměstnání dojížděli maximálně do 30 minut. Nejmenší skupinou ale byli z dotazovaných ti, co by do zaměstnání dojížděli do 60 minut (pouze 3 dotazovaní OZP). Ochota dojíždět do zaměstnání se může určit jako faktor ovlivňující zaměstnanost. Vysvětlením je spojitost mezi vyšší zaměstnaností OZP v okrese České Budějovice (viz. sekundární analýza dat) a větší ochotou dojíždět do zaměstnání těchto osob na rozdíl od okresu Znojmo, kde je situace opačná.

Otázka 8 zkoumala délku nezaměstnanosti dotazovaných OZP v daných okresech. Dále šlo z této otázky určit kolik nabídek dotazovaní za období, kdy jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání, dostali (tabulka 9 až 12), tím se dá určit i aktivita daných úřadů práce v procesu začleňování osob se zdravotním postižením do pracovního života. U většiny dotazovaných uchazečů, kteří jsou na úřadě práce

evidování 3 měsíce a méně, poskytli až 3 nabídky zaměstnání oba úřady práce z určených okresů a 4 až 7 nabídek bylo poskytnuto 1 dotazované osobě se zdravotním postižením v okrese České Budějovice a 2 respondentům z okresu Znojmo. U dotazovaných OZP, kteří jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání 4 až 6 měsíců, poskytl ÚP v Českých Budějovicích až 3 nabídky 5 uchazečům, zatímco ÚP ve Znojmě stejný počet nabídek poskytl jen 2 z dotazovaných. Při evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadech práce v období 7 až 12 měsíců byly až 3 nabídky poskytnuty 7 dotazovaným OZP z okresu Znojmo a pouze 2 dotazovaným z okresu České Budějovice. 4 až 7 nabídek bylo poskytnuto 3 dotazovaným uchazečům a 11 a více nabídek 1 dotazovanému z okresu České Budějovice. V tomto případě vyvíjel větší aktivitu Úřad práce v Českých Budějovicích. Při evidenci OZP jako uchazečů o zaměstnání v období za více než 12 měsíců prokázal větší aktivitu Úřad práce ve Znojmě, který 4 dotazovaným poskytl až 3 nabídky zaměstnání, 8 dotazovaným 4 až 7 nabídek zaměstnání, 3 respondentům 8 až 10 nabídek práce a více jak 11 nabídek poskytl 7 dotazovaným respondentům. Z tabulek 9 až 12 lze usoudit, že Úřad práce v Českých Budějovicích poskytuje více nabídek práce uchazečům, kteří jsou evidováni do 12 měsíců jako uchazeči o zaměstnání. Při období delším než 12 měsíců počet zaměstnání nabízených ÚP v Českých Budějovicích klesá, ale počet zaměstnání nabízených ÚP ve Znojmě se zvyšuje.

K potvrzení 2. předpokládané hypotézy a ke splnění dílčího cíle bylo použito otázek 2, 3, 6, 7 a 9. Jako faktory, které ovlivňují zaměstnanost osob se zdravotním postižením, byly uznány věk dotazovaných respondentů, přičemž ve věku 51 let a více je v daných okresech nezaměstnanost OZP vysoká, vzdělání, kdy určité obtížnost při uplatnění na trhu práce v okrese České Budějovice způsobuje střední odborné vzdělání s vyučením a v okrese Znojmo základní vzdělání. Se vzděláním souvisí i to, zda jsou OZP z hlediska svého zdravotního stavu schopni vykonávat plně profesi, na kterou mají kvalifikaci. U dotazovaných z okresu České Budějovice cítí většina z posuzovaných omezenou účast (viz. restringovaná participace) při výkonu zaměstnání, u dotazovaných z okresu Znojmo počet těchto OZP, ale určitě tvoří důležitou položku, která je nezanedbatelná. Dalším faktorem, který ovlivňuje zaměstnanost OZP v daných

okresech, je ochota dojíždět do zaměstnání (viz. výše). Výsledky ukázaly, že jako faktor, který ovlivňuje zaměstnanost OZP v daných okresech, se nedá stanovit velikost obce. Výše uvedené faktory potvrzují předpokládanou hypotézu 2 a to, že mezi faktory, které ovlivňují zaměstnanost osob se zdravotním postižením, lze zařadit věk, vzdělání a dojíždění do zaměstnání. I když státy, smluvních stran Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, uznávají právo každého člověka na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky, které jsou zajištěny stejnými příležitostmi pro všechny, skutečnost je jiná. Nejen osoby se zdravotním postižením, ale i absolventi škol a jiní jsou označovány jako nejproblémovější skupiny uchazečů o zaměstnání nebo se hovoří i o rizikových skupinách na trhu práce, už jen toto samotné označení je pro tyto osoby na trhu práce stigmatizující. Na druhé straně se u OZP mohou navíc sloučit faktory, které zaměstnanost prakticky znemožňují.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo srovnání uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v okrese České Budějovice a Znojmo (viz. sekundární analýza dat), dílčím cílem bylo u osob se zdravotním postižením v daných okresech určit a srovnat faktory, které ovlivňují jejich zaměstnanost. Dle mého názoru byly cíle mé práce splněny.

6. Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo srovnání uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce v okrese České Budějovice a Znojmo. Předpokládaná hypotéza, že vyšší uplatnění osob se zdravotním postižením bude v okrese, kde je vyšší zaměstnanost všech osob, tj. v okrese České Budějovice, se potvrdila. Důvodem může být rozvoj ekonomiky, růst různých oblastí zaměstnání a např. i větší ochota osob se zdravotním postižením z tohoto okresu dojíždět do zaměstnání.

Dílčím cílem bylo u osob se zdravotním postižením v daných okresech určit a srovnat faktory, které ovlivňují jejich zaměstnanost. U osob se zdravotním postižením se vyskytují situace, které více či méně ovlivňují jejich život ve všech sférách. I když se dnešní společnost snaží otevřít těmto lidem cestu k bezbariérovému životu a jeho plnohodnotnému prožití, existují pořád u jednotlivců překážky, které se dříve nebo později projeví i ve spolupráci s osobami se zdravotním postižením.

Jak je uvedeno v této práci, osoby se zdravotním postižením vyžadují zvláštní ochranu na trhu práce a vytváří se opatření, která by jejich zaměstnanost zvýšila. K těmto opatřením se řadí povinnost zaměstnávání OZP, kdy zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni zaměstnávat OZP ve výši povinného podílu, dále odběrem výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů zaměstnávajících 50 % OZP, nebo zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům a dále např. odebíráním výrobků chráněných dílen. Zaměstnavatel je také povinen u míst oznamovaných úřadu práce označit, zda se jedná o pracovní místa vyhrazená pro osoby se zdravotním postižením, a na vyžádání úřadu práce je povinen vybrat z hlášených volných pracovních míst místa vhodná pro tyto uchazeče o zaměstnání. Na druhé straně jsou zaměstnavatelé oprávněni požadovat od úřadu práce informace a poradenství v otázkách spojených se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením. Dalšími opatřeními, kterými by se měla zajistit zaměstnanost OZP, je příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, vytváření chráněných pracovních míst a chráněných pracovních dílen.

I když tato opatření jsou určitě účinná, existují i faktory, které uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce komplikují. K těmto faktorům se řadí jak určitá hranice věku, nižší vzdělání, dojíždění do zaměstnání na delší vzdálenosti, tak i vliv

zdravotního postižení na to, zda je možný výkon povolání dle dosaženého vzdělání. Mnoho osob se zdravotním postižením, nemůže vykonávat danou profesi. Postižení jim znemožňuje zapojit se plně do pracovního procesu, proto jsou nuceni původní zaměstnání opustit. S tím jsou spojeny další problémy se znovu nabýváním vzdělání, se změnou sociálních kontaktů, zvykání si na nové prostředí, prakticky se změní celý způsob života. Na každé osobě je jak se vyrovná se svým zdravotním postižením, tak i s těmito novými situacemi, které přináší krize do různých dimenzí lidského života.

Zaměstnavatelé, pracovníci úřadu práce, rodina i ostatní lidé by mohly osobám se zdravotním postižením pomoci tím, že se jim budou snažit vytvořit podmínky, aby mohly nadále působit ve svém původním prostředí, kde se dotyční cítí nejlépe. V životě jsou i situace, kdy osoby se zdravotním postižením nemohou do zaměstnání vůbec docházet a vykonávat je. Pro tyto osoby by bylo nejlepší zajisti kontakt se společenským prostředím, aby byl zajištěn nejen sociální ale i psychický a spirituální rozvoj a nedošlo tak ke zhoršení nejen zdravotního stavu osob.

7. Seznam použitých zdrojů

1. BIČÁKOVÁ, O. Podpora zaměstnávání zdravotně znevýhodněných osob. *Práce & sociální politika*, 2006, ročník 3. , č. 10, s. 4 - 5. ISSN 0049 – 0962.
2. BIČÁKOVÁ, O. Zaměstnat zdravotně postižené se vyplatí. *Práce & sociální politika*, 2006, ročník 3. , č. 1, s. 3. ISSN 0049 – 0962.
3. BRABEC, V., et al. *Zpráva o vývoji situace na trhu práce v okrese České Budějovice za rok 2006* [on-line]. únor 2007. [cit. 2007-4-6]. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/cb_info/dokstah>.
4. BUCHTOVÁ, B., et al. *Nezaměstnanost: Psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a. s., 2002. 240 s. ISBN 80-247-9006-8
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Charakteristika okresu a vývoj sídelní struktury* [on-line]. 2007. [cit: 2007-3-28]. URL: <http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/o/13-6229-03-2001-1_charakteristika_okresu_a_vyvoj_sidelni_struktury>.
6. DAVID, R. *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*. 4. vydání. Olomouc: Nakladatelství Olomouc s. r. o. , 2005. 264 s. ISBN 80-7182-200-0.
7. *Charakteristika okresu* [on-line]. Poslední aktualizace 1.10.2004. [cit: 2007-3-28]. URL: <http://www.czso.cz/xc/redakce.nsf/i/charakterisika_okresu_cb>.
8. *Charakteristika okresu Znojmo* [on-line]. Poslední aktualizace 9.6.2006. [cit: 2007-3-21]. URL: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_znojmo>.
9. JANKOVSKÝ, J. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením*. 2. vydání. Praha: Triton, 2006. 176 s. ISBN 80-7254-730-5.

10. JANKOVSKÝ, J., et. al. *Vybrané kapitoly z uceleného systému rehabilitace*. Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích: 2005. 100 s. ISBN 80-740-
11. JANOUSHKOVÁ, J., et. al. *Zaměstnanecké výhody a daně*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a. s., 2005. 116 s. ISBN 80-247-1364-0.
12. KREBS, V., et al. *Sociální politika*. 3. vydání. Praha: ASPI a. s., 2005. 502 s. ISBN 80-7357-050-5.
13. LEIBLOVÁ, Z. Zaměstnávání osob se zdravotním postižením v roce 2006 a 2007. *Mzdová účetní, odborný měsíčník*, 2007, ročník 8. , č. 2, s. 8 – 20. ISSN 1211-1430.
14. MATOUŠEK, O., et al. *Sociální práce v praxi*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.
15. *Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech* [on-line]. 2005. [cit: 2007-2-7]. URL: <www.osn.cz/dokumenty-osn//soubory/mezinarodni-pakt-o-hospodarskych-socialnich-a-kulturnich-pravech.pdf>.
16. *Okres* [on-line]. 2007. [cit: 2007-2-14]. URL: <www.czso.cz/csu/rso.nsf/i/okres_rso>.
17. *Okres České Budějovice* [on-line]. 2003 – 2005. [cit: 2007-2-14]. URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Okres_%C4%8Cesk%C3%A9_Bud%C4%9Bjovice#Zdroj>.
18. *Okres Znojmo* [on-line]. 2007. [2007-3-28]. URL: <<http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/141620-okres-znojmo>>.

19. *Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti* [on-line]. 2005. [cit: 2007-2-14]. URL: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamestnani osob/prispeveknadporu>>.
20. *Trh práce* [on-line]. 2007. [cit:2007-2-7]. URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trh_pr%C3%A1ce>.
21. VEŠKRNOVÁ, J., et al. *Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2005* [on-line]. 4.2.2006. [cit: 2007-3-28]. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/zn_info/zn_trhprace/zn_trhprace_zpravy>.
22. *Všeobecná deklaráce lidských práv* [on-line]. 2005.[cit: 2007-2-7]. URL: <www.osn.cz/dokumenty/osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>.
23. *vzdělávání a trh práce v krajích* [on-line]. 2005.[cit: 2007-2-7]. URL: <[www.nuov.cz\(index.php?page=kraje_a_trh_prace\)](http://www.nuov.cz(index.php?page=kraje_a_trh_prace))>.
24. *Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti* [on-line]. 19.5. 2006. [cit: 2007-2-7]. URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy/akt_zneni/z_435_2004>.
25. *Zdravotní postižení* [on-line]. 2007. [2007-2-14]. URL: <<http://www.mpsv.cz/cs/8#zozp>>.
26. *Znojensko* [on-line]. 2006. [cit: 2007-3-21]. URL: <http://www.bohemianet.cz/brnensky_kraj/znojensko/znojensko_cz.htm>.

8. Klíčová slova

Osoba se zdravotním postižením

Zaměstnanost

Okres

České Budějovice

Znojmo

Nezaměstnanost

9. Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Příloha 1

Dotazník

Vážený(á) pane/paní, jmenuji se Lenka Dvořáková, studuji 3.ročník Zdravotně sociální fakulty na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, obor Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a staré osoby. Vyplnění tohoto dotazníku je pro mne důležité pro zpracování mé bakalářské práce na téma Zaměstnanost osob se zdravotním postižením na trhu práce v okrese České Budějovice a Znojmo. **Veškeré údaje, které zde uvedete, jsou absolutně anonymní.** Prosím, odpověď na otázku zakřížkujte, popřípadě odpověď doplňte. Děkuji za Vaši cennou spolupráci!

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) muž
- b) žena

2. Kolik je Vám let?

- a) 18 let a méně
- b) 19 – 26 let
- c) 27 – 50 let
- d) 51 let a více

3. Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní škola
- b) Středoškolské se závěrečným vysvědčením
- c) Středoškolské s výučním listem
- d) Středoškolské s maturitou
- e) Vyšší odborná škola
- f) Vysoká škola

4. Čemu se věnujete ve svém volném čase? (doplňte zájmy, navštěvované kroužky, kurzy, apod.) .....

5. V kolika zaměstnáních jste doposud pracoval(a)?

- a) v žádném
- b) v 1 zaměstnání
- c) ve 2 zaměstnáních
- d) ve 3 a více zaměstnáních

6. Uveďte název města/vesnice a okres, kde máte trvalý pobyt.

.....

7. Jste ochoten (a) dojíždět do zaměstnání?

- a) ne
- b) ano do 30 minut
- c) ano do 60 minut

8. Jak dlouho jste nezaměstnaný/á a kolik volných míst Vám úřad práce nabídl?

- a) 3 měsíce a méně, počet nabídek ÚP .....
- b) 4 až 6 měsíců, počet nabídek ÚP .....
- c) 7 až 12 měsíců, počet nabídek ÚP .....
- d) více než 1 rok, počet nabídek ÚP .....

9. Můžete z hlediska Vašeho zdravotního stavu vykonávat plně profesi, na kterou máte kvalifikaci?

- a) mohu dle kvalifikace
- b) nemohu dle kvalifikace
- c) jsem bez kvalifikace

10. Doplněte, v jaké oblasti by jste chtěl/a pracovat? (stavebnictví, zemědělství, zdravotnictví, školství, atd.)

.....